

PARKANON JA KIHNIÖN Kotiseutulehti

Joulu 2025

Joulu 2025 • Numero 54

Julkaisija: Parkano-Seura ry
ja Kihniö-Seura ry

Painos 700 kpl

Taitto: Niina Kivioja,
Ylä-Satakunnan Sanomalehti Oy
Paino: Digimimmi Oy

Lehtitoimikunta:
Maarit Lehto-Alatalo
Sirpa Korttesluoma
Marita Koskinen
Paula Latvajärvi
Leena Marjolahti

Kannen kuvat: Ylhäällä Kihniön
Pyhäniemi, kuvaaja Soili Jalava
Alhaalla näkymä Parkanon Juhlapuis-
tosta, kuvaaja Marja-Liisa Ala-Salomäki

Muut kuvat: Kirjoittajien ja haastatelta-
vien kotialbumit, Maarit Lehto-Alatalo,
Aulis Alatalo, Ylä-Satakunta-lehden
arkisto

Sisältö

Parkano-Seuran tervehdys.....	3
Parkanon kaupungin tervehdys.....	4
Kihniön kunnan tervehdys.....	5
Parkanon seurakunnan tervehdys	6
Kihniön vapaaseurakunnan tervehdys.....	7
Sahromaan kahvilan tarina	8
Hoikkasuoli, paulavirka ja ristat	13
Kihniön koululaisten tekstejä ja piirroksia.....	14
Opettajana Kihniössä sata vuotta sitten	16
Runo Lapsuuteni Joulu.....	19
Soliampoika - Esi-isän jäljillä 1700-luvulla.....	20
Kaikille tasapuolinen joulu!	25
Sukuni juurilla Parkanossa	26
Evakkotielle	28
Joulurunoja.....	32
Osattiin sitä ennenkin - Pitkäkosken perkaussuunnitelma 1880-luvulta	34
Automuseolle löytyi viimein koti.....	36
Kalevi Honkaniemi Mobilistien alkuvoima.....	38
Parkanolle hyvää markkinointia television sääkuvin	40

Lähimmäisen kunnioittaminen

Taas on vuosi kulunut ja odottelemme vuotta 2026. Aika tuntuu kuluvan entistä nopeammin. Otsikon nimi ”Lähimmäisen kunnioittaminen”, riippuen tilanteesta, on aika haastava aihe. On helppo kunnioittaa lähimmäisistä aidosti huolehtivaa ihmistä, joka tekee pyyteettömästi hyvää lähimmäisille.

Entä sitten, jos lähimmäinen ei olekaan ihan ”standardikansalainen”? Hän voi olla mielipiteissään hyvinkin eri mieltä minun kanssani. Hän voi käyttäytyä ärsyttävästi tai olla eri tavalla ajatteleva ja toimiva esim. poliittisesti, moraalisesti. Eli minun ajatukseni voivat olla täysin erilaiset kuin tämän lähimmäisen. Tällaisessa tilanteessa on lähimmäisen kunnioittaminen tosi tärkeää. Sillä meillä kaikilla on perustelut omaan käyttäytymiseemme ja pahan kostaminen pahalla johtaa kierteseen, joka jatkuu.

Toinen kunnioittamisen paikka on kouluissa. Siellä on monenlaisia oppilaita ja keskinäinen kunnioitus erittäin tärkeää. Koulukiusaaminen varmaan vähenisi, jos kiusaajat ja kiusatut oppisivat kunnioittamaan toisiaan. Samoin opettajien ja oppilaiden keskinäinen kunnioittaminen vähentäisi konflikteja. Myös työpaikoilla, joissa on esimies-alainen-työsuhde, voisi molemminpuolinen kunnioittaminen tuoda työpaikoille tervettä ihmisten välistä kanssakäymistä.

On myös ihmissuhteissa arkipäivän kohtaamisissa suuri vaara, että väheksytään lähimmäistä, joka ei ehkä ole elämässä päässyt ”vihreälle oksalle”. Mainitaan selän takana puhuen, että se on ”sellainen”, ei siitä kannata välittää.

Lopuksi haluan sanoa, että me olemme kaikki ihmisiä ja meillä jokaisella on arvokasta tietoa ja arvokkaita mielipiteitä, ja siksi jokainen meistä on lähimmäinen ja kunnioittamisen arvoinen.

Rauhallista Joulua 2025 ja siunausta vuodelle 2026!

Parkano-Seura ry, Parkanon seurakunta ja Parkanon kaupunki julistavat Joulurauhan jälleen Parkanon torilla 24.12.2025 klo 13. Julistus Parkanon murteella prof. Harri Mantilan laatiman tekstin mukaan. Tervetuloa!

Kauko Karhuluoma
puheenjohtaja
Parkano-Seura ry

Parkanon kaupungin tervehdys

Yhteistyön merkitys on vahvistunut

Vuosi 2025 on ollut Parkanossa ja Kihniössä monella tapaa merkittävä. Olemme kulkeneet yhdessä eteenpäin, tehneet tärkeitä päätöksiä ja rakentaneet pohjaa tuleville vuosille. Kotiseutumme vahvuus on aina ollut siinä, että täällä katsotaan rohkeasti eteenpäin, mutta samalla pidetään kiinni omista perinteistä ja juurista. Itselleni vuosi 2025 on ollut työntäyteinen, mutta monella tapaa ainutlaatuinen vuosi. Valmistuin farmaseutin ammatin lisäksi sairaanhoitajaksi ja minut valittiin koko Parkanon historian ensimmäiseksi naispuheenjohtajaksi kaupunginhallitukseen. Hyvin nöyryn mutta toiveikkain mielin otin tehtävän vastaan, koska meillä on hyvä joukko päätöksenteossa yli puoluerajojen.

Syksyn päätöksenteossa olemme pysähtyneet monen meille tärkeän asian äärelle. Rautatieasema ja sen kehittäminen on herättänyt keskustelua ja osoittanut, miten tärkeä rooli toimivalla liikenneyhteydellä on niin työn, opiskelun kuin matkailunkin kannalta. Rakennusjärjestyksen uudistaminen puolestaan on tulevaisuuteen katsovaa työtä, jolla varmistetaan, että kotikaupunkimme kasvu tapahtuu mahdollistaen ja ympäristöä kunnioittaen. Tähän on hienosti ottanut kantaa laaja joukko kaupungin tärkeitä yhteistyökumppaneita ja kuntalaisia, on tärkeää että asiat päätöksenteossa koetaan yhteisiksi. Samalla on ilo todeta, että olemme yhdessä ottaneet konkreettisia askelia uuden päiväkodin rakentamisessa, joka turvaa lapsillemme hyvän kasvuympäristön ja perheille arjen sujuvuuden pitkälle tulevaisuuteen.

Yhteistyön merkitys on tullut esiin kuluneen vuoden aikana yhä vahvemmin. Se ei ole pelkästään kuntien ja kaupungin välistä, vaan se näkyy myös yhdistysten, yritysten ja asukkaiden välisessä yhdessä tekemisessä. On ollut tärkeää, että Kihniön kanssa esiin nousseet erimielisyydet ratkaistiin rakentavasti ja kunnioittavasti. Näin olemme voineet vahvistaa keskinäistä luottamusta ja varmistaa, että yhteiset tavoitteet ja hankkeet etenevät. Yhteinen etu löytyy usein neuvottelemalla, kuuntelemalla ja ymmärtämällä toinen toistamme – ja juuri tätä henkeä haluamme vaalia jatkossakin.

Joulunaika tuo meille pysähtymisen hetken kaiken tämän keskelle. Minulle itselleni

joulu tarkoittaa rauhoittumista perheen ja läheisten kanssa, kynttilänvaloa, joululauluja ja perinteisiä jouluruokia. Haudalle kynttilän sytytys ja muistojen vaaliminen sukupolvien yli on myös tärkeä osa perinteitä. Lapsuuteni joulut olivat hyvin samanlaisia kuin ne, joita vietämme nykyään: kuusi haettiin metsästä, puuro hautui liedellä ja koti täyttyi iloisesta yhdessäolosta. Tuo jatkuvuus perinteisiin antaa joululle erityisen merkityksen ja muistuttaa siitä, että tärkein asia löytyy arjesta.

Vuosi 2026 tuo varmasti mukanaan uutta työtä ja uusia päätöksiä, mutta voimme katsoa siihen luottavaisin mielin. Meillä on vahvat juuret, kyky tehdä päätöksiä yhdessä ja halu huolehtia siitä, että kotiseutu säilyy hyvänä kotipaikkana myös tuleville sukupolville. Erityinen kiitos kuuluu teille kuntalaisille – kaikista yhteydenotoista, palautteista ja osallistumisesta päätöksentekoon ja tietysti kaikille luottamushenkilöille, joiden kanssa on ilo tehdä työtä. Yhdessä olemme vahvempia ja juuri yhdessä tekeminen vie meitä eteenpäin.

Haluan lopuksi kiittää myös omia läheisiäni ja tukiverkkoani. Ilman heidän tukeaan ja ymmärrystään en olisi voinut antaa omaa panostani päätöksenteossa samalla sitoutumisella ja sydämellä.

Parkanon kaupungin puolesta toivotan teille kaikille siunattua ja lämminhenkistä joulun aikaa sekä valoisaa uutta vuotta 2026!

Lämpimin terveisin

Susanne Talonen-Seppälä
kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Kihniön kunnan tervehdys

Maaseudun ihanuus on tilassa hengittää

Joulu tuo mukanaan rauhan, yhteisöllisyyden ja kiihtoisuuden hetkiä – arvoja, joiden toivon olevan läsnä myös vuoden jokaisena päivänä. Pienenä, mutta pirteänä kuntana meillä on etuoikeus elää lähellä luontoa, toisiamme ja juuria, jotka ulottuvat syvälle suomalaisen maaseudun sydämeen.

Kihniön kunnanhallitus päätti yhdistää kunnanjohtajan ja talous- ja hallintojohtajan tehtävät osana säästötoimia ja virkajärjestelyjä, mikä mahdollisti siirtymisen kunnanjohtajan tehtäviin kuluva vuoden alusta. Tätä ennen toimin talous- ja hallintojohtajan tehtävissä vuodesta 2017. Kunta-alalla työvuosia on kertynyt yli 40 vuotta, joista pääosan olen työskennellyt Kihniössä.

Elämme kunnan hallinnossa kiireistä aikaa näin loppuvuodesta. Veroprosenteista on päätetty, talousarviota on valmisteltu ja samalla tietysti pohdittu, miten rahat saadaan riittämään kunnassamme ja palvelut tuotettua.

Kuntien taloustilanne on edelleen haastava. Talouden kasvu on valtakunnallisesti ollut hidasta. Kotitalouksien kulutuksen notkahdus on keskeinen syy talouskasvun katkeamiseen. Viennin kasvu kärsii kauppapoliittisista jännitteistä, erityisesti tullien ja epävarmuuden vuoksi. Elinkeinoelämän suhdannetilanne on heikko, ja kuluttajien luottamus on pitkän aikavälin keskiarvon alapuolella. Maailman tilanne on jännittänyt.

Kuntatalouden näkymät vaativat menokuria ja tulopohjan vahvistamista, ja tässä työssä paikalliset yrittäjät ovat korvaamattomia. Yrittäjyys luo työpaikkoja, vahvistaa kunnallisveropohjaa ja tuo elinvoimaa. Jokainen yritys on enemmän kuin liiketoimintaa – se on osa yhteisöä. Kihniön strategia rakentuu kahdeksaan menestystekijään, joista yksi onkin elinvoiman ylläpitäminen.

Tärkeitä yhteisöllisyyden tekijöitä ovat myös monet yhdistykset, jotka tekevät tärkeää tehtäväänsä. Yhdistykset vahvistavat kunnan elinvoimaa tarjoamalla hyvinvointia, osallisuutta, yhteisöllisyyttä, paikallistuntemusta, täydentävät kuntapalveluita sekä tukevat taloudellista ja sosiaalista toimintakykyä. Vahvistetaan siis yhdessä edelleen positiivista yhteisöllisyyttä.

Kuntamme on mukana *Ihana kamala maaseutu* -hankkeen asumiskokeilussa, joka toteutettiin meillä syyskuussa. Hanke on yhdeksän kunnan yhteinen asumiskokeilu, jossa kiinnostuneet voivat kokeilla maaseutuelämää viikon mittaisissa jaksoissa. Ihana kamala maaseutu -hankkeen tarkoitus on herättää kiinnostus ja haastaa käsityksiä maaseudun arjesta näyttämällä, mitä maaseutuelämä todellisuudessa on ja millaisia mahdollisuuksia se tarjoaa yhteisöllisyyden, luonnonläheisyyden ja arjen palveluiden suhteen. Hankkeen

tavoitteena on tuoda potentiaalisia muuttajia, lisätä kiinnostusta paikalliseen asuntotarjontaan ja palveluihin sekä tuoda maaseutua esille varteenotettavana asuinpaikkana ja vahvistaa maaseudun vetovoimaa.

Asumiskokeilijoiden antama palaute kannustaa markkinoimaan maaseutua tulevaisuuden asumispaikkana jatkossakin.

Maaseudun ihanuus ei ole vain maisemissa – se on rauhassa, tilassa hengittää, ja siinä, että naapuri tunetaan nimeltä. Yhteisöllisyys on voimavara, joka kantaa yli vaikeidenkin aikojen. Kunnan pieni koko ei ole este vaan etu: päätökset tehdään lähellä ihmistä.

Kuntien välinen yhteistyö on tulevaisuudessa yhä tärkeämpää, jotta voidaan vastata tehokkaasti yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin, kuten väestön ikääntymiseen, taloudellisiin haasteisiin ja palveluiden järjestämiseen.

Maailman vaikeuksista ja epätietoisuudesta huolimatta meillä on yhdessä vankka kyky sopeutua, oppia ja rakentaa parempaa arkea. ”Epätietoisuus ei estä meitä luomasta turvallisia, toimivia ja toivoa antavia ratkaisuja kotikunnassamme.”

Kiitämme kaikkia yhteistyötahoja kuluneesta vuodesta!

Toivotamme rauhallista joulua ja elinvoimaista uutta vuotta – yhdessä kohti valoisampaa tulevaisuutta!

Kristiina Mäkelä
kunnanjohtaja
Kihniön kunta

Parkanon seurakunnan tervehdys

Joulurauhaa

Elämme hektistä aikaa. Välillä tuntuu, että kaikilla on jatkuva kiire. Minulla myös. Tekemistä ja velvollisuuksia riittää aamusta iltaan. Aina ei ehdi aamukahviakaan rauhassa juoda. On töitä, kotitöitä, lasten harrastuksia... Ja sitten kun olisi aikaa hetken hengähtää, ei osaakaan pysähtyä. Ehkä sinulla on samanlainen kokemus. Kaipaisit hiljaisuutta ja hiljentymistä, mutta et edes muista milloin viimeksi olisit ajan kanssa pysähtynyt.

Joulun aikakin on monelle täynnä kiireen tuntua. Lahjat täytyy ehtiä hankkia kaikille, joulukuusi on haettava hyvissä ajoin, täytyy ostaa kinkku, valmistaa laatikot, pyyhkiä pölyt, imuroida... Ja lopulta kun jouluaatto koittaa, olemme rätiväsyneitä.

Mutta miksi me niin juoksemme ja väsyttämme itsemme? Eihän joulun sanomaan liity kiire. Tai no, sanoo Luukas evankeliumissa, että paimenet lähtivät kiireesti ja löysivät Marian ja Joosefin ja lapsen, joka makasi seimessä. (Luuk. 2:16). Meidän ei kuitenkaan tarvitse jouluna juosta, sillä meidät on kutsuttu pysähtymään tuon suuren ihmeen, Vapahtajamme seimen äärelle.

Voisimmeko tänä vuonna viettää joulua siten, että pyrkisimme vähentämään jatkuvaa kiireen tuntua? Jos tänä vuonna kodin ei tarvitsisikaan olla tip-top eikä haittaisi, vaikka joulupöydässä ei kaikkia herkkuja olisikaan. Ottaisimme rauhallisemmin ja viiptyisimme joulun ihmettä katsellen. Jeesuksen seurassa.

Jeesus ei tullut maailmaan sen tähden, että meistä tulisi levottomia ja kiireisiä. Hän tuli maailmaan sen

tähden, että me saisimme armon ja rauhan. Joulun aikana saamme erityisesti muistaa Jeesuksen sanoman, jonka hän lausui seuraajilleen: ”Tulkaa minun luokse, ni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon.” (Matt. 11:28) Siunattua joulun aikaa!

Simi Virtanen
seurakuntapastori
Parkanon seurakunta

Kihniön vapaaseurakunnan tervehdys

Saman pöydän ääressä

Kihniön vapaaseurakunnan rukoushuone sijaitsee Niskoksen kylällä kuruntien varressa osoitteessa Kirkkotie 1. Rakennus on valmistunut 1950-luvulla talkoovoimin. Siitä alkaen seurakuntalaiset ovat koontuneet noissa tiloissa kuulemaan raamatunopetusta, rukoilemaan ja myös juttelemaan kahvin ja pullan äärellä. Historiamme aikana on mennytkin varmasti litrakaupalla kahvia ja metritolkulla pullaa.

Keittiön tarjoilutiskin yllä on jo vuosikymmeniä seissyt kunniapaikalla seurakuntamme ensimmäinen kahvipannu. Kooltaan ja muodoltaan se muistuttaa keilapalloa ja on varmaan täytenä painanut yhtä paljon. Nykyisin tuota mustaa juomaa keitetään Moccamasterilla. Kupillisen ääressä keskustellaan, jaetaan ajatuksia ja kerrotaan kuulumisia. Ajattelenkin niin, että kahvitteleminen on yksi merkittävimmistä asioista keskinäisen yhteyden luomisessa. Seurakunta kun ei ole rakennus vaan ihmiset. Henkilökohtainen usko Jeesukseen ja seurakuntayhteys kulkevat käsi kädessä.

Eräs englantilainen sanonta kuuluu: "Kasvamisen on ainoa elämän merkki". Paikallisseurakunnan tehtävä on kannustaa ja saada aikaan kasvua henkilökohtaisessa uskonelämässä yhdessä muiden ihmisten kanssa. Elämä on tarkoitettu yhdessä jaettavaksi. Parhaiten elämää tuleekin jaettua saman pöydän ympärillä.

Luukkaan evankeliumin luvussa 14 jakeissa 12-13 puhutaan saman pöydän ympärillä olemisesta. Siellä on kirjoitettu näin: *Sitten Jeesus sanoi talon isännälle: "Kun järjestät päivälliset tai illalliset, älä kutsu ystäviäsi, älä veljiäsi, sukulaisiasi äläkä rikkaita naapurei-*

ta. Hehän saattavat vuorostaan kutsua sinut, ja näin sinä saat kaikesta palkan. Ei – kun sinä järjestät pidot, kutsu köyhiä ja raajarikkoja, rampoja ja sokeita."

Laulaja ja lauluntekijä Zach Williams on tehnyt kappaleen "To the Table" joka maalaa silmiimme kuvan pöydästä jonka äärestä löytyy sinulle nimellä varattu paikka. Laulussa sanotaan että sinun ei tarvitse kuin tulla paikkasi luo. Jumala on tehnyt jo kaiken valmiiksi. Kertosäkeessä lauletaan: "Tuo kaikki pöydän ääreen. Syntisi, surusi ja murheesi. On olemassa Pelastaja ja hän kutsuu tuomaan kaiken pöytään."

Jeesuksen kerrotaan usein aterioineen ja viettäneen aikaa kaikenlaisten ihmisten kanssa. Hän sai tästä haukkumanimen "syntisten ystävä". Kun Jeesukselta kysyttiin, miksi hän teki näin, niin vastauksena oli: *Eivät terveet tarvitse parantajaa vaan sairaat* (Matt. 9:12). Saapuminen pöydän ääreen kuten Zach Williamsin laulussa voi tapahtua omassa kodissasi. Voit jo tänään kutsua Jeesuksen pöytävieraaksesi ja jakaa elämääsi hänelle. Huolimatta siitä, minkälaisen rikkinaisuuden keskellä elät, Jeesus tulee pöydän ääreen parantajana.

Ei siis ole väliä, mitä syntejä, suruja tai murheita kannat. Voit rukouksessa lähestyä Jeesusta ja antaa kaiken hänen kannettavakseen. Olet myös aina tervetullut paikallisseurakuntasi yhteyteen jakamaan elämää muiden kanssa ja kasvamaan Jumalan tunte- misessa.

Sulo Hellgrén

Sahromaan kahvilan tarina

Hannu Raitio

Kahvilan perustaja ja hänen perheensä

Albert Davidinpoika Sohlman syntyi Vahojärvellä Ruojärvellä Maakalan tilalla 16.3.1887. Tuolloin Vahojärvi kuului vielä Ikaalisten pitäjään, Vahojärvi liitettiin Parkanoon vasta 1.1.1917. Albertin sukunimi muuttui vuonna 1935 Sahromaaksi. Hän tosin olisi tuolloin halunnut sukunimekseen Sahranmaa kauppaliikkeen nimen mukaisesti, mutta Sahranmaa-nimi oli suojattu ja siksi Albert ei voinut ottaa tätä nimeä käyttöön.

Albert lähti 19-vuotiaana mäkitupalaisen poikana 20.2.1907 Amerikkaan, Bostoniin ja Worcesteriin Hangosta. Sisarensa oli lähtenyt jo aiemmin Kanadaan ja veljensä Julius Roiha lähti Porista hieman myöhemmin 16.7.1910 myös Kanadaan. Juliuksen vaimo ja kaksi lasta jäivät kuitenkin Suomeen. Albert palasi Amerikasta lupauksensa mukaisesti muutaman vuoden kuluttua takaisin Parkanoon. Hän toimi aluksi metsäyhtiö Rosenlewin palveluksessa Vahojärvellä.

Albertin nuorimman tyttären Ullan kertoman mukaan Albert osti erään kerran Viljakkalan Karhella pidetyssä

pienviljelijäyhdistyksen tupaillassa arvan. Arpajaiset järjestettiin nuorten koulutuksen tukemiseksi, ja palkintona oli 100 000 markan maatila. Albert sai päävoiton, mistä useat lehdet kirjoittivat tammikuussa 1917. Lehtitietojen mukaan Albert palasi Helsingistä arpajaisvoittoaan noutaessaan kuitenkin tyhjin taskuin. Voiton lopullinen todentaminen on kuitenkin jäänyt jälkipolville avoimeksi.

Albert vihittiin 21.1.1917 Emma Alina Salosen kanssa, Emma oli kotoisin Viljakkalan Karhen kylästä. Heille syntyi neljä lasta. Vappu Orvokki syntyi 1.5.1917 ja kuoli Parkanossa 31.8.2017 saavutettuaan sadan vuoden iän. Veikko Albert syntyi 25.8.1918 ja kaatui Juustilassa 20.6.1944. Markus Uolevi syntyi 26.10.1928 ja kuoli 2.5.1941 ainoastaan 12-vuotiaana vaikean sairauden murtamana Tampereen yleisessä sairaalassa. Nuorin tyttäristä, Ulla Inkeri, syntyi 30.5.1926 ja elää tätä kirjoitettaessa Parkanossa.

Ajatus kahvilasta Amerikan-tuliaisena

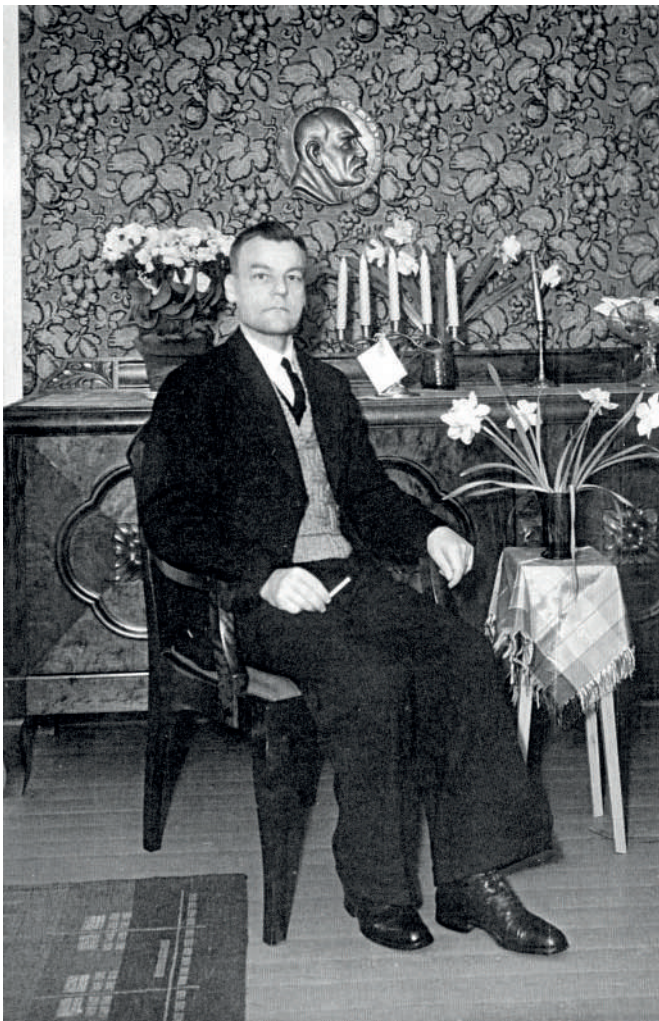
Amerikan-matkallaan Albert oli ilmeisesti saanut ajatuksen oman kahvilan perustamisesta. Niinpä hän osti 28.7.1917 nahkuri K.J. Saloselta Parkanon Osuuskauppa -nimisen palstatilan rakennuksineen, palstatilan nimi muuttui tällöin Kirkkoharjuksi. Alkuaan päärakennuksen ja pakarin oli rakentanut Multialta syntyisin ollut ja Tampereelta Parkanoon Toivolantien mäkitupalaiseksi vuonna 1891 muuttanut leipurimestari Julius Ruoranen. Alkuaan hirsirakenteinen rakennus oli yksikerroksinen ja sijaitsi 0,26 hehtaarin tontilla. Sahranmaan liikehuoneiston tontti oli erotettu Toivolantien tilasta (Leikkonen) jo 7.10.1909.

Toistaiseksi tuntemattomasta syystä Albert myi kuitenkin kiinteistön veljelleen montttööri Julius Roihalle 23.1.1919 ja osti sen takaisin häneltä 26.11.1926. Tällä välin Albert asui perheineen liikehuoneistossa vuokralaisena ja aloitti siinä kahvilatoiminnan vuonna 1922. Lupa kahvilatoiminnan aloittamiseksi oli myönnetty Parkanon kaupungin valtuuston kokouksessa 19.12.1921 Turun ja Porin läänin maaherranviraston 5.12.1921 antaman päätöksen mukaisin ehdoin kolmannen luokan kahvilana. Kahvilassa ei saanut mm. myydä mietoja mallasjuomia.

Suomessa oli voimassa vuosina 1919–1932 alkoholijuomia koskenut kieltolaki. Tänä aikana Suomessa ei saanut myydä tai itse valmistaa alkoholijuomia. Viinan kotipoltto oli kielletty jo aiemmin, vuonna 1866.

1900-luvun alkupuolella kahvilat jaettiin luokkiin I, II ja III. Jaon kriteereinä olivat kahvilan laatu ja aukioloaika. Ykkösluokan kahvilat saivat olla auki kello yhteen saakka, kakkosluokan kahvilat puoleenyöhön ja kolmosluokan kahvilat iltakymmeneen.

Sahranmaan liikehuoneisto oli alkuaan yksikerroksinen, mutta Albert Sohlman korotti rakennuksen kaksikerroksiseksi. Korotus valmistui joulukuksi 1928. Tässä taitekatteisessa talossa oli kaikkiaan 14 huonetta eteisineen. Rakennuksessa oli alkuaan pärekatto, joka uusittiin vuonna 1940 tiilikatoksi. Rakennuksen alla oli myös sementtinen kella-

Albert Sahromaa.

Kahvilarakennuksen vieressä vasemmalla Albert Sahromaa ja tyttärensä Ulla, oikealla Albertin sisko Elli Huttunen tyttärensä Ullan kanssa. Alakuvassa Emma Sahromaa kahvilan keittiössä.

ri, jonne perhe monesti pakeni sota-aikana pommitusten pelossa. Rakennus sijaitsi Karvian tien varressa Kansallis-Osake-Pankin talon yläpuolella Mettomäen liiketalon (nykyisin Kassatalo) naapurissa. Tontilla sijaitsi myös parkirakennus, jossa oli leipomon lisäksi sauna ja kaksi erillistä pientä huonetta.

Pakarin taakse, entisen hevostallin ja pienen puuvajan tilalle, Albert rakennutti isomman puuvajan, kaksi käymälää sekä sikalan käsittävän ulkorakennuksen. Tämä rakennus rajautui toriin eli markkinamäkeen.

Albertin aloittama kahvilatoiminta laajeni nopeasti myös leipomo- ja konditorialikkeeksi. Tästä kertoo se, että 3.10.1922 ilmestyneessä Aamulehdessä olleessa työpaikkailmoituksessa A.Sohlman etsi naisleipuria palkkatoivomuksineen huomioon ottaen vapaan asunnon ja ruuan. Etusija oli sillä, joka voisi tarjoilla myös liikkeen yhteydessä olevassa kahvilassa. Liikkeen nimi oli tuolloin Leipomo ja Kahvilaliike A. Sohlman, puh. 52.

Kansan Lehdessä 11.2.1933 olleen ilmoituksen mukaan kahvilanomistaja A. Sohlman sai luvan Parkanon kirkonkylässä omistamassaan huoneistossa harjoittaa toisen luokan kahvilaliikettä.

Sanomalehti Lallissa 23.5.1935 olleen ilmoituksen mukaan leipuri ja kahvilanomistaja Albert Sohlmanin ja hä-

nen perheenjäsentensä sukunimeksi tuli Sahromaa. Kahvilan nimi muuttui tällöin myös Sahromaan kahvilaksi.

Iso- ja pikkukahvila

Rakennuksen alakerrassa sijaitsivat pullapuoti, iso ja pieni kahvilahuone sekä keittiö. Isompi huone oli ”iso kahvila” ja pienempi ”pikku kahvila”. Isossa kahvilassa oli yhdeksän pöytää tuoleineen, pikkukahvilassa viisi. Alkuaikoina tuolit olivat Muuramen kalusteen tekemiä, pöydät paikallisen puusepän. Lattiassa oli korkkimatto. Kapeassa pikku kahvilassa oli aina lopettamiseen asti pitkä, paksu käytävämatto keskellä huonetta, pöydät sen molemmin puolin. Iso kahvila oli neliön muotoinen. Huoneissa oli uunilämmitys. Koristeena isossa kahvilassa oli mm. tummansävyinen taulu, joka kuvasi metsälampea kuutamossa. Kahvilahuoneiden välisessä oviaukossa oli vihreät, paksusta verasta tehdyt oviverhot, jotka oli kiinnitetty messinkiseen pyöreään verhotankoon. Samanlaiset verhotangot oli kaikissa viidesssä ikkunassa (2 pienessä ja 3 isossa kahvilassa). Pienessä kahvilassa seinällä oli taulu, joka kuvasi keväistä maisemaa koivuineen. Lisäksi yhden pöydän yläpuolella oli kaunis iso kultareunainen peili.

Pöydillä oli aina pöytäliinat, erilaiset kummassakin huoneessa. Myös valkoisia pellavaisia ”salveeteja” (pöy-

Vasemmalla Albert ja Emma Sahromaa lastensa Vapun, Veikon, Markuksen ja Ullan kanssa. Alakuvassa Albert Sahromaan sisko Elli Huttunen, hänen tyttärensä Ulla, Emma ja Albert Sahromaa sekä heidän lapsensa Ulla, Markus ja Vappu.

Sahromaan liiketalo kuvattuna hautausmaan suunnalta. Kuvan oikeassa reunassa Leikkosen kirjakauppa, sen vasemmalla puolen Sahromaan pakari. Sahromaan kahvilan vasemmalla puolella näkyy Mettomäen kiinteistö, nykyisin Kassatalo. Kahvilarakennuksen takaa pilkottaa Roihan asuinrakennus.

täliinoja) käytettiin, etenkin, jos kahvilassa pidettiin hautajaisia. Usein pöytäliinat olivat ruudullisia tai liinan si-
vuissa oli raidat. Pöydillä oli aina kesäisin kukkia, talvella männyn oksia. Kukkavaasit olivat lysterilasia tai väritöntä lasia. Tuhkakupit olivat lasisia, ensimmäiset peltiset Pyynikin oluttehtaan, sitten Mallaskosken Tehtaitten ja Porin Oluttehtaan mainoskuppeja. Ison kahvilan keskimmaisella pöydällä oli pieni kutsukello. Se oli pieni kaunis kello, jossa oli varsi. Sitä vähän heilauttamalla sen kaunis ääni kuului viereiseen isoon keittiöön ja kutsui tarjoilijan paikalle. Tarjoilijalla oli tumma hame, vaalea pusero ja valkoinen, brodyrillä koristeltu essu kulmittain edessä.

Tarjottimet olivat soikeita tai pieniä pyöreitä hopeanvärisiä. Kahvikalustot, erikokoiset, olivat valkeata posliinia. Kahvipullat tarjottiin lasiasetilla, jotka olivat Riihimäen Lasin valmistamia. Kahvilahuoneissa oli talvella tummat verhot, kesällä usein vaaleat pitsiverhot.

Aivan alkuaikoina isoon kahvilaan ostettiin pyöreä radio, jota ihmiset kävivät kuuntelemassa. Olipa eräs isäntä sanonut ”Ei se mistään kuulu, se on omistaja itse, joka siellä puhuu”. Radio siirrettiin 30-luvun alkuvuosina pois kahvilasta omistajaperheen käyttöön. 1940-luvun puolivälissä kahvilaan hankittiin automaattigramofooni yleisön käyttöön - niin kuin lupahakemuksessa tuolloin sanottiin. Se olikin sitten toiminnassa kahvilan lopettamiseen saakka 1960-luvun alkuvuosiin.

Tärkeä ihmisten kohtaamispaikka

Kahvila oli viihtyisä seurustelupaikka, jonne nuoret miehet toivat mielellään ihailemiansa tyttöjä kahville. Kahvilassa pidettiin myös juhlia sekä hautajaisia varsinkin myöhempinä aikoina, kuten myös kokouksia. Aina jouluaamuna Sahromaalla sytytettiin kaikki valot päälle ja kynttilät paloivat ikkunoilla ennen kuin ihmiset menivät kirkkoon.

Kahvilassa myytiin omia tuotteita, joista tunnetuin oli wienereleipä, leivoksia ja karamelleja, kaakkuja sekä Fazerin ja Huhtamäenkin tuotteita. Pyynikin ja Mallaskosken tehtaitten pilsneriä sekä myöhemmin myös Porin Oluttehtaan tuotteita.

Sahromaan kahvilan mainos Parkanon Seutu -lehdessä vuodelta 1936.

Parkanossa toripäivät ja syksyllä pidetyt markkinat olivat aina tärkeitä tapahtumia.

Toripäiville lähdettiin aamulla aikaisin ja siellä oltiin iltapäivään saakka. Useimmiten torille tuli useampi henkilöä perheestä. Ulla muisteli, että toripäivinä kahvila oli aina täpö täynnä. Vilkkaimpaan aikaan kahvilaan palkattiin ylimääräinen kahvinkeitäjä. Keittiössä oli iso sadan kupin kuparipannu, jolla mm. Julia Lehtinen keitti kahvia. Kahvia ei varsinaisesti keitetty, vaan suodatettiin. Vohvelikankaiseen pussiin pantiin hienoksi jauhattu kahvi, jonka päälle kaadettiin kiehuva vesi. Kahvi oli aina kirkasta eli ”selvää” ja maukasta. Kahvinselvikkeitä ei käytetty. Edellisenä iltana jauhattiin kahvipavut suurella, lattialla seisoval-
la, käsin pyörítettävällä kahvimyllyllä. Jauhettu kahvi säilytettiin Pauligin suurissa ruskeissa peltitölkeissä.

Kahvia tilattiin myös toimistoihin. Pieni koppa kädessä lähti apulainen viemään kahvia, kopassa saattoi olla myös sen aikaisia juomia esim. Pyynikin Helmeä, sitruunasoodaa, Pommacia tai limonaadia. Parkanossa oli paikallinen limonaaditehdas, jonka omisti Lorenz Lehtola. Näiden juomien kanssa olivat mieleisiä syötäviä sokeriset papinleuat, jotka olivat puoliympyrän muotoisia sokerilla kuorutettuja hillomunkkeja, ja näitäkin kuuluisampia olivat ”Sahromaan wienerleivät”. Joskus leipurin pois lähdön jälkeen ei aina heti saatu uutta leipuria. Silloin otettiin nk. ”kiinalainen” töihin. He olivat työtä vailla olevia leipureita, jotka kiertelivät paikan haussa, ja he olivat heti valmiit ottamaan työpaikan. Leipurilla oli aina apulainen.

Ilmavalokuva Parkanon keskustasta. Sahromaan liiketalo kuvan oikeassa yläkulmassa nykyisen kassatalon oikealla puolella.

Kaikki leivonnaiset säilytettiin keittiön viereisessä varastossa, leveillä hyllyillä. Pullapuodin ovesa oli kello, joka ilmoitti kauppaantulijan. Tiskillä oli lasinen kaappi, jossa säilytettiin mm. leivonnaisia ja suklaamakeisia. Tiskillä oli myös pieni kassakone, jonka avaamiseksi täytyi osata nostaa määrättyjä vipuja. Kahvilassa oli 1930-luvun alussa myös siniharmaa emalinen sylkykuppi lattialla. Huoneiden tuuletus tapahtui avaamalla ikkunat. Myöhemmin vaadittiin sitten jo koneelliset tuulettimet.

Albert Sahromaa kuoli vatsasyöpään Helsingissä Mehiläisen sairaalassa 50-vuotiaana 8.12.1937. Albertin kuoleman jälkeen kahvilan toimintaa jatkoi hänen puolisonsa Emma Sahromaa. Hänen sairastuttuaan 1950-luvun alkupuolella vanhin tytär Vappu muutti perheineen Sahromaalta äitinsä avuksi. Nuorin tyttäristä, Ulla, palasi myös lapsineen Sahromaalta 1960-luvun alkupuolella. Sahromaan kahvilan toiminta päättyi vuonna 1964, jolloin Vappu perheineen muutti pois Sahromaalta. Emma Sahromaa ja Ulla lapsineen asuivat Sahromaan liikehuoneiston yläkerrassa vuoteen 1976 saakka. Emma Sahromaa kuoli 88-vuotiaana 17.10.1985.

Albert Sahromaa muistetaan erittäin toimeliaana, luonteeltaan iloisena ja ystävällisenä, joskin tulisenä miehenä. Hän toimi myös vuosina 1918 ja 1919 eri vaiheissa muutamia kuukausia poliisina Armas Erolan sijaisena. Hän soitti Suojeluskunnan torvisoittokunnassa sekä näytteli harrastajateatterissa. Hän toimi myös Parkanon Säästöpankin

johtokunnassa. Hänen vaimonsa Emma oli elämänmyönteinen, luonteeltaan lempeä ja yritteliäs henkilö, joka tuli hyvin toimeen kaikkien kanssa.

Muut toimijat Sahromaan liikehuoneistossa

Sodan jälkeen pullapuodissa oli vuokralaisena jonkin aikaa Sähköliike Aittokallio. Hannes Bäcklundin sähkövalokuvaamo toimi jonkin aikaa pakarirakennuksessa, missä myös Eino Särkinen myöhemmin vulkanoi auton renkaita. 1950-luvulla päärakennuksen yhteydessä toimi myös Maija Myllymäen parturiliike. Tosin jo aiemmin Albert itse oli harjoittanut parturiliiketoimintaa palkattujen parturien avulla talon yläkerrassa.

Viimeisinä rakennuksessa toimivat Matti Kempin polkupyöräliike sekä Paavo ja Tuula Mannisen radioliike. Kiinteistö siirtyi lopulta Mauno Ruhalan hallintaan, ja vanha kahvilarakennus purettiin vuonna 1981. Tilalle tuli vuonna 1985 Parkanon posti.

Kiitokset

Lämpimät kiitokseni Ulla ja Leena Toivaselle muisteluksista, valokuvista ja materiaaleista, jotka teiltä sain tämän tarinan kirjoittamiseksi. Teidän ansiostanne Parkanon lähihistorian tuntemukseni syveni ison askeleen.

Hoikkasuoli, paulavirka ja ristat

Jarmo Hammo

Aika ajoin Kihniön karttoja selailessa täytyy oikein pysähtyä miettimään, mitä joku paikannimi tarkoittaa. Olkoon esimerkkinä vaikka Leerisalo, Kipotosniemi tai Sikasulkko. Mitä ovat leeri, kipotos ja sulkko? En minä tiedä, kun ei tiedä edes Wikipedia. Sitten on nimiä, ihan järkevästä sanoista muodostettuja, mutta epätavallisissa paikoissa. Haukinevalta ei pyydetä kalaa, Suolaojasta ei saada suolaa, Vellineva-nimen taustalla taitaa olla vetelä suo, johon valokinpoimijan saapas helposti uppoaa. Kuitenkin usein talon tai paikan nimen takana on tarina tai historia. Tämän pikku jutun aiheena ovat Kihniön kartoissa tavalla tai toisella ruokaan, sen hankkimiseen tai sen puutteeseen liittyvät nimet.

Gourmetkokit ja muut ruoalla leikkivät voivat olla eri mieltä, mutta kyllä ruoan päätarkoitus on nälän poistaminen. Nälkähinen on mäki Myllykylässä. Mylly esiintyykin Kihniön kartannimissä monesti: on Myllymaa, -koski, -aho, sillä mylly on ollut lähistöllä. Nerkoon Myllyselältä on aikoinaan näkynyt Mäkikylän tuulimyllyt. Eipä näy myllyjä enää, mutta ehkä taas jonain päivänä tosin ne myllyt eivät jauha ruokaa, vaan joillekin puhdasta energiaa, toisille pahaa mieltä.

Talonnimet Karjanmaa ja Viljamaa kertovat, mistä ruoka sai alkunsa. Halla saattoi kuitenkin viedä sadon, taudit tai pedot karjan. Silloin oli turvauduttava pettuun. Näistä kolkoista ajoista on Kihniön kartoissakin muistutuksia kuten Pettukangas, Pettuvuori tai Pettusalonneva.

Mitä tulee mieleen nimistä Riekonsalo, Soidinneva, Teerilampi, Metsokummunneva? Lintubongarille ehkä kirpeät keväämmut ja lintujen äänet, mutta taustalla voi olla satojen vuosien historia. Parkano-Kihniö-kirjassa on artikkeli ruokalintujen ansapyynnistä. Sen mukaan 1550-luvun eräluettelossa luonnehdittiin asumattomia erämaita kalastuspaikoiksi, mutta Kyrön suurpitäjä, johon Kihniökin kuului, sai erityismaininnan lintumetsistä. Heti artikkelin alussa kirjoittaja Niilo Valonen kertoo vanhoista pyyntitavoista, jotka olivat käytössä vielä 1900-luvun alussa. Linnustaja ei välttämättä edes omistanut luodikkoa tai kivääriä. Hänellä oli ampumista tehokkaampi pyyntitapa nimeltään paulavirka: kilometrien ansapolku, jonka varrelle viriteltiin hevosenjouhista tai metallilangasta sadat ansat risuista tehtyjen aitojen aukkoihin. Lieneekö Paulamäki tai Paulasalo saanut nimensä paulavirasta? Paulavirka-nimen loppuosaakin on päässyt Kihniön karttaan, sillä Virkanneva on Naarmijärven itäpuolella.

Kaloja pyydettiin kiinteillä liistekatiskoilla. Pehmeään järvenpohjaan painettiin vieri viereen puuliisteitä valtavan katiskan muotoon. Pyydykset koettiin isoilla haaveilla. Sulkuessa on ollut useita liistekatiskoita ja vanhassa kartassa on palokuntalaisten mökin edessä oleva lahti nimeltään Kartiskalahti.

Kankarin talojen nimissä esiintyvä rista on Ylä-Satakunnassa ja Pohjois-Hämeessä tarkoittanut hernetä. Ennen perunan tuloa se oli yleinen ruokakasvi. Toinen perunaa edeltänyt ruokakasvi oli nauris, joka tietysti on

Kihniön nimistössä Naurislahtena Nerkoon rannalla. Nerkoon on myös useita kalastukseen liittyviä nimiä kuten Kutulahti, Mertasaari, Jataniemi ja Verkkokari.

Tässä jutussa on kuljettu Kihniötä sekä eri ajoissa että eri paikoissa, mutta miten kulkee itse ruoka, tuo verraton näläntorjuja ihmisen sisuksissa? Kaksi Kihniön paikannimeä, Hoikkasuoli ja Hoikkasuolenneva, muistuttavat, että ruoka manglee hissunkissun peptidaasien sun muiden entsyymien avittamana parasympaattisen hermoston kontrollissa ja muuttuu energiaksi ja polttoaineeksi ihmisen toiminnalle. Ja se ruoan loppuvaihe? Siihenkin löytyy Kihniö-sanastosta sopivan fekaalisia eri ulosteperäisiä nimiä, vaikka Kankarin rannalla oleva Paskakontti.

Erittäin nätti paikka, vaikka on noin ruma nimi.

Metso. Peetu Mantila, 6. luokka, Kihniön yhtenäiskoulu

Kihniön koululaisten tekstejä ja piirroksia

Kihniössä voi harrastaa monia urheilulajeja. Keskustassa on ulkokuntosali, tenniskenttä ja tekonurmikenttä, jossa voi pelata jalkapalloa ja pesäpalloa. Kesällä voi myös käydä kalastamassa ja etsimässä geokätköjä. Talvella Kihniössä voi harrastaa pilkkimistä, moottorikelkkailua, hiihtoa ja käydä ulkojailla.

Anton Piirtola ja Joonas Annala

Kihniön kunta on pieni ja rauhallinen paikka. Asukkaita ei ole paljon. Täällä on nuorille paljon tekemistä. Harrastusmahdollisuuksia paljon.

Vaikka onkin yksi kauppa, se ei silti tee Kihniöstä huo-noa paikkaa.

Täällä on nähtävyyksiä, esim. Pyhäniemi, tavaramuseo ja Puumila. Täällä on paljon vesistöä, joten täällä on paljon mökkejä.

Kesällä voi käydä uimassa Pyhäniemessä.

Peetu Mantila ja Luukas Aittoniemi 6 lk

Syystie. Maria Uusi-Ristaniemi, 6. lk

Kissa oksalla. Sara Salo, 6. lk

Metsän eläinten elämää. Peetu Mantila, 6. lk

Syksyinen kollaasi. Ella Heinola, 7. lk

Hirvi. Aleksi Palolahti, 6 lk

Kihniössä on koulu, jossa on hyvä kouluruoka, esim. kananugetit ja perunamuusi. Kananugetit ovat todella hyviä, koska ne maistuvat hyvälle muusin kanssa, salaatti on rai-kasta ja salaatin kastikkeet ovat hyviä.

Koulussamme on kiva piha-alue, jossa voi tehdä hiek-kakakkuja ja pelata koripalloa, jalkapalloa, sählyä tai kei-numattia. Liikuntatunnit ovat kivoja, jos Marko pitää ne, koska hän on sigma. Välitunneilla on hauskaa, koska voi pelata koripalloa tai keinumattia. Pidämme koripallosta, koska siitä pitää moni koululainen.

Jose ja Topias

Halloween. Lilja Asumalahti, 6. lk

Syksyinen kortti. Jessika Kaikkonen, 6. lk

Siilin matka. Ella Heinola, 7. lk

Opettajana Kihniössä sata vuotta sitten

Paula Haavisto (o.s. Laitila)

Äitini Märtha Sirola valmistui opettajaksi 23-vuotiaana Sortavalan seminaarista vuonna 1929. Saman vuoden syksyllä hän aloitti Kankarin kaksiopeettajaisen kansakoulun yläkoulun opettajana. Näin toteutui hänen haaveensa: virka maalaiskoululla.

Hän oli ”Tampereen likkoja” ja sai kotoaan mukaansa koulutetun saksanpaimenkoiran turvaksi syrjäseudun vaaroilta. Seminaaritoverit antoivat evääksi romaanin ”Vanha nunna maalaiskoululla”.

Oppivelvollisuuslaki säädettiin 15.4.1921, ja se koski aluksi kaikkia 7-13-vuotiaita lapsia. Lain täytäntöönpanon soveltaminen vaati köyhiltä kunnilta melkoisia taloudellisia uhrauksia. Sen vuoksi siirtymäajaksi annettiin maalla aikaa 16 vuotta.

Kankarin kansakoulua ryhdyttiin rakentamaan ripeästi. 25.2.1926 laaditusta urakkasopimuksesta kävi ilmi, että kunta oli hankkinut hirret ja sahatun lauta- ja permantotavaran. Kaikki muut rakennustarpeet hankki ja maksoi urakoitsija, ja ne sisältyivät urakkasummaan 136 500 markkaa. Päärakennuksen oli oltava valmiina jo saman vuoden elokuussa ja talous- ja saunarakennuksen syyskuussa. Sopimus sisälsi tiukat määräykset sekä rakennusten, rakennusmiesten että työnjohdon laadusta ja kunnosta. Työmaajuopottelu oli ankarasti kielletty. Sopimuksen varmistoi notarius publicus V.V. Salomaa. Sopimusta varmaan noudatettiin pilkulleen, koska koulurakennus on vieläkin pystyssä!

Yläkoulun opettajalle, joka oli arvossa ylempi, teh-

tiin avara kahden huoneen ja keittiön asunto. Alakoulun opettajan oli tyytyminen yhteen huoneeseen ja keittiöön. Aino Roine alakoulun opettajana olisi kuitenkin tarvinnut enemmän tilaa kuin äitini, sillä hänen kanssaan asuivat hänen sisarensa ja veljensä.

Vielä 1920-luvulla opettajat olivat enimmäkseen naisia. Pukeutumisesta oli annettu tiukat ohjeet. Hame tai leninki piti olla ja ehdottomasti alushame. Housupuku ei tullut kysymykseenkään. Kumma kyllä, että historiaan ei ole jäänyt mainintaa alalle vähitellen tulleiden miesopettajien pukeutumisäännöistä.

Osa opettajan palkasta oli luontoisetuna saatavaa pelto- ja puutarhamaata. Pellossa olisi voinut kasvattaa heinää lehmälle, jolle oli myös navettatilaa. Tätä mahdollisuutta äitini ei kuitenkaan hyödyntänyt. Puutarha sen sijaan tuli hyvään käyttöön. Oppilaille jaettiin omat palstat hoidettaviksi. Niissä kasvatettiin muun muassa juureksia ja kylässä ennen tuntemattomia marjapensaita. Avomaankurkkuja-kin viljeltiin ja opittiin vähitellen käyttämään ruuaksi eikä vain lasten leluiksi.

Jos äitini halusi muutosta kaupunkioloihin, niin sitä hän sai. Sähkövaloa ei ollut, eikä julkista liikennettä. Valaistus hoidettiin öljylampuilla. Molemmissa luokissa niitä oli yksi opettajan pöydällä. Yläkouluun hankittiin myöhemmin petromax kattoon. Vesi kannettiin kaivosta. Linja-auto ajoi Tampere-Vaasa-tietä eikä Kankarille poikennut.

Juna-asemalle oli seitsemisen kilometriä. Hevospelillä kuljettiin kesällä ja talvella käveltiin ja hiihrettiin. Kylässä

Koulukuva Kankarilta vuonna 1930. Opettaja Märtha Sirola alarivissä keskellä vaaleassa leningissä.

Kankarin koulu.

oli koulun lisäksi sekatavarakauppa, mutta muut palvelut piti hakea kirkonkylästä, jonne oli myöskin matkaa. Lähin lääkäri oli Parkanossa parinkymmenen kilometrin päässä. Näissä reissuissa meni usein koko päivä.

Polkupyöriä alkoi olla liikkumisen apuna. Ensimmäiset oli tarkoitettu vain miehille ja varustettu tangolla, mikä oli naisille hameineen hieman hankalaa. Pyörällä ajaminen piti opettajankin opetella, varttuneella iällä. Äidillä oli onneksi käytössä naistenpyörä, ettei tarvinnut tangon välistä ajaa, niin kuin monien lasten harjoitellessaan. Ei oppiminen kuitenkaan aivan helppoa kuulemma ollut. Sattui monia koomisiakin tilanteita. Jos tien reunassa oli jotakin, mikä kiinnitti hänen huomiotaan, niin pyörä ohjautui sinne. Erään kerran oli pari miestä ojatöissä, ja hevonen oli apuna. Kun äiti sen näki, hän ajoi suoraan sekaan. Miehet katsoivat silmät pystyssä, ja taisi hevonenkin vähän säikähätä. Ihme kyllä, hänelle ei koskaan tullut vakavampia kolhuja.

Lämmitystä varten oli koululla isot pönttöuunit. Opettajat huolehtivat itse asuntonsa lämmityksestä, oppilaat alakerran luokkien. He vuorottelivat järjestäjinä, jotka tulivat aamuisin ennen koulun alkamista hakemaan halot liiteristä ja sytyttämään tulet uuneihin. Järjestetyistä koulukyydeistä ei voitu uneksiakaan. Jalkaisin ja hiihtäen tehtiin useiden kilometrien koulumatkat valaisemattomilla teillä. Kovilla pakkasilla joku isäntä saattoi heltyä kokoamaan lapsiparven rekeen ja ajamaan koululle.

Talvet olivat niillä seuduin yleensä lumisia ja kylmiä. Äidilleni oli jäänyt erityisesti muistiin eräs joululomalta paluu. Häntä oli odottamassa rekikyty linja-autolta Kui-

vaskylästä. Lunta oli ”aidanseipäiden tasalla”, ja kulku hidasta auraamattomalla tiellä. Koululle kuitenkin päästiin. Piha oli yhtä luminen ja asunto jääkylmä. Siitä vaan sukilla liiteriin puita hakemaan ja lämmittämään. Niin pääsi taas elämisen alkuun.

Jos maalla koulutalojen rakentaminen vaati voimavaroja, niin itsestään selvää ei ollut myöskään lasten koulutaminen. Kodeissa arvostettiin ja, voi sanoa, kunnioitettiin opettajaa ja sitä sivistystä, jota hän edusti. Nuoriso oli myös hyvin opinhaluista. Pahana esteenä oli olojen niukuus. Kaikki kädet olivat pienillä tiloilla tarpeen. Lapsityövoiman käyttö oli pakon sanelemaa. Äitini oppilaita on ensimmäisessä koulukuvassa vuodelta 1930 todella vähän, ehkä siinä ei ole koko joukko. Osa on hyvin nuoria, osa selvästi vanhempia. Eri ikäisiä innokkaita oppilaita olisi varmaan ollut tulossa, kun oma koulutalokin oli saatu. Kaikki eivät kuitenkaan päässeet mukaan, kun ei lakikaan vielä velvoittanut.

Oppilaat oli jaettu siten, että alakouluun kuuluivat luokat 1-3 ja yläkouluun luokat 4-6. Opetus piti järjestää niin, että kaikki saatiin mukaan. Osa oppilaista ohjeistettiin laskemaan, kirjoittamaan tai piirtämään, kun toisilta kuulteltiin läksyjä. Opettajan piti olla hyvin monitaitoinen, kun mitään aineenopettajia ei ollut. Oli osattava ompeuttaa miesten paita käsitöissä ja säestää aamuhartausvirsi urkuharmonilla. Opettajalla oli nykyaikaan verrattuna sikäli helppoa, että aikaa ei mennyt järjestyksen pitämiseen, vaan sai keskittyä päätehtävään, opettamiseen. Lasten vanhemmat eivät koulutyöhön puuttuneet. Periaatteena oli, että kotona totellaan vanhempia, koulussa opettajaa.

Juhlat koulutyön lomassa olivat tervetulleita katkoksia niin opiskeluun kuin kylän elämään muutenkin. Yhdessä vietettiin keskellä pimeintä talvea joulujuhlaa, jota silloin sanottiin kuusijuhlaksi. Koulutalo natisi liitoksissaan, kun kyläläiset olivat joukolla mukana. Ahtaus nosti vielä muutenkin lämmintä tunnelmaa. Oppilaille jaettiin joulutodistukset ja pieni lahjapussi koulun puolesta. Siellä oli ehkä omena ja piparkakku. Siihen aikaan ei ollut vielä karkkeja hampaita pilaamassa. Näytelmä piti aina olla, joululauluja ja leikkejä sekä joulupukki tietenkin. Joka oppilaalla oli oma roolinsa juhlassa. Keväällä vietettiin äitienpäivää ja koulun päättäjäisiä yhtä innostuneissa tunnelmissa.

Kankarin kylässä oli tuohon aikaan paljon nuorisoa. Perheet olivat suuria, eivätkä lapset muuttaneet pois etsimään onneaan muualta, vaan jäivät vartuttuaan kotitalalle töihin. Äidilleni oli tärkeää, että oli samanikäistä seuraa. Se edisti hänen viihtymistään.

Äitini oli innokas liikkumaan. Hänen perustamansa voimisteluseuran toiminta oli hyvin vilkasta. Se toimi koulun tiloissa.

Talvisin hiihrettiin paljon vapaa-aikanakin. Naisten hiihtohousut eivät maalla vielä olleet käytössä. Pitkät hameet ja takit eivät kuitenkaan tahtia haitanneet. Kotitekoisissa suksissa oli nahkaiset mäystimet, lapikkaat vain niihin ja ei kun menoksi. Suunta saattoi olla nuorisoseurantaloille Erkalaan Kuivaskylään tai Ihantolaan kirkonkylään, molempiin noin seitsemän kilometriä. Viikonloppuisin niissä järjestettiin iltamia. Ohjelmana oli näytelmä,

ja kun se oli kestäetty, päästiin tunniksi tanssimaan. Voitiin myös kokoontua koululle seurustelemaan ja pelaamaan koronaa. Kuuntelin, kun Laura-tätini muisteli kaiholla ”niitä mukavia aikoja”.

Kankarin kylä oli pieni ja tiivis yhteisö. Väki oli vieraanvaraista ja toivotti tervetulleeksi taloon niin naapurin kuin satunnaisen kulkijan. Ihmiset auttoivat toisiaan, ja koko kylä kasvatti lapsia yhdessä. Elämä kulki tuttuja ja turvallisia latujaan eikä äidin kotiväen pelkäämiä syrjäseudun vaaroja ilmennyt. Taisi järkyttävimpiä sattumuksia ennen sotia olla, kun Pohjanmaalta tuli Lapuan liikkeen miehiä koululle. He halusivat tietää, mikä tämä Sirola-niminen opettajatar oikein oli naisiaan. Ukkiini oli tarttunut 1920-luvulla yleistynyt sukunimien suomentamisinto. Jostain selittämättömästä syystä, ei poliittisesta kuitenkaan, hän oli ”suomentanut” Lindeqvist-nimen Sirolaksi. Ilmeisesti äitini onnistui selittämään asian uskottavasti, kun ei joutunut muilutetuksi.

Äitini sopeutui maalaiselämään hyvin, kunhan tapoihin totuttiin, puolin ja toisin. Nuoruuden haave siis toteutui. Hän viihtyi opettajana samalla koululla aina eläkkeelle siirtymiseensä asti. Nunnana hän ei kuitenkaan elänyt, vaan meni aikanaan naimisiin kylän kauppiaan, Yrjö Laitilan, kanssa, ja muutti koulutalon yläkerrasta omaan kotiin. Minulla oli onni syntyä ja kasvaa maalla, puhtaassa ilmassa puhdasvetisen Kankarinjärven rannalla. Onni on myös, että kesämökkimme on siellä säilynyt näihin päiviin saakka, ja siirtynyt jo seuraavallekin sukupolvelle.

Kankarin nuoria 1930-luvulla. Alarivissä Märtha Sirola toinen vasemmalta, keskellä alakoulun opettaja Aino Roine ja hänen veljensä.

Lapsuuteni Joulu

*Kun joulun aika lähestyy
niin mieli herkistyy.
Taas muistan ajat lapsuuden
ja myöskin joulut sen.*

*Tuvan keskilattialla
vankan kurkikirren alla
seisoo joulupuu
latvus kattoon kurottuu.*

*Äiti tekee jouluruoat
leipoo leivät, paistaa pullat.
Takan loimu lämmittää
lapsia jo jännittää.*

*Joulusaunan lämpimässä
puolipäivän tietämässä
odotus vain tiivistyy
pukin tulo lähestyy.*

*Äiti tulee navetasta
jopas kuuluu kolkutusta.
Isää ei nyt missään näy
varmaan tallilla se käy.*

*Pukki jakaa pakettinsa
sitten heittää hyvästinsä.
Jokaiselle jotain toi
jouluilon meille soi.*

*Aattoilta pimenee
takan hiillos himmenee.
Ikkunasta katsoo kuu
varjot seiniin heijastuu.*

*Nyt lapsuutemme joulusauna
siellä pihan laitamalla
viluissansa värjöttää
turhaan oottaa kylpijää.*

*Vanha koti mäellään
uhmaa aikaa yksinään.
Autio on pihapiiri
hiljaa vinkuu tuuliviiri.*

*Hiljainen on jouluyö
yllä kuulas tähtivyö
huokuu joulutunnelmaa
taivas valvoo, nukkuu maa.*

Toini Laurikainen

Soliampoika - Esi-isän jäljillä 1700-luvulla

Katri Kallio

Vanha perimätieto kertoo, että Rask-niminen sotilas tuli nykyisen Soljanlahden Roikkomäelle, joka sijaitsee Vahojärveen kuuluvan lahden pohjoisrannalla. Rask pani konttinsa ja pyssynsä puun oksan hankaan, otti kirveensä ja ryhtyi puita kaatamaan vastaisen asuntonsa tarpeiksi. Paikka oli erittäin kaunis. Naapuri, joka omisti Vahojärven eteläpuolen maat, huomasi, että hänen reviiirilleen oli tullut vieras, lähti paikalle ja sanoi: "Tähän et taloasi rakenna." Silloin Rask tarttui pyssyynsä ja sanoi: "Ellei sopua synny, vuotaa verta niin paljon, että sammakoillekin riittää." Yksimielisyyteen päästiin ja Rask sai rakentaa talon, kalastella ja metsästellä.

Edellä oleva tarina on kulkenut suvussani perimätietona ja se on julkaistu Parkanon Joulussa 1976 isotätini Anni Soljanlahden kirjoituksessa "Soljanlahden talo Vahojärvellä - Lapsuudenkotini vaiheita."

Anni-isotäidin kirjoituksen aikaan sukututkimus harrastuksena oli vasta nousussa ja sukusiteiden ja sukupolvien elämänvaiheiden selvittäminen varsin työlästä, joskin Anni-täti oli historianopettajana erittäin pätevoitynyt sukuselvityksen tekijä. Nykypäivänä netistä helposti ulottuvilla olevien tietokantojen avulla pystyy selvittämään sukujuuriaan varsin pitkälle. Myös historiantutkimus on siirtänyt fokusta vallasväen elämästä tavallisen kansan elämänmenon valottamiseen. Valtakuntien historia ja tavallisen ihmisen elämä kietoutuvat kuitenkin yhteen mielenkiintoisella tavalla. Nykyyhminen ei myöskään ole pyrkimyksissään lopulta kovin erilainen kuin vuosisatojen takainen esivanhempansa.

Kuka oli Johan Johansson Rask, josta ei ennen vuotta 1773 löydy kirkonkirjamerkintöjä asuinpaikkakunnaltaan Ikaalisista? Mistä hän löysi tiensä syrjäiselle Vahojärven rannalle? Miten tuntemattomasta ponnistavan nuoren miehen onnistui saada haltuunsa verrattain suuri maatila 1700-luvulla, jolloin maat ja mannut olivat tiukasti sukujen omistuksessa tai nautinta-alueina? Miten muualta tullut kulkumies pääsi avioliittoon talon tyttären kanssa? Mil-laista oli soliampojan (sotilaan) elämä ruotujakolaitoksen aikaan?

Näihin kysymyksiin etsin vastauksia kirjoittaessani Johanin tarinaa perimätiedon, kirkonkirjojen merkintöjen ja historian tutkimuksen valaistessa tietä 1700-luvulle.

Renki ja sotamies

Tarina alkaa Ikaalisten Miettisen kylästä (Tevaniemessä, Kyrösjärven itärannalla), johon värvätään uusi sotilas eron saaneen Johan Miettisen tilalle päivämäärällä 26.3.1773. Värväys tapahtuu Kyrön komppanian ruotuun 62 ja asemapaikkana Miettisen kylän Teuhon talo. Ruotujakolaitoksen sääntöjen mukaan kylän talot olivat velvollisia sotamiehen ylläpitoon antamalla sotilaan asuttavaksi torpan viljelyksineen. Monet ruotusotilaista seurasivat isäänsä ammatissaan, koska sotilasperheissä oli jo kokemusta so-taan tai työkomennuksille lähtemisestä.

Nyt värvätty sotilas ei kuitenkaan ole edellisen sotilaan poika, sillä hänestä ei ole Miettisten Teuholta aikaisempia rippikirjamerkintöjä - hänen ehtoollismerkintänsä alkavat vuodesta 1773, kun Johan on 22-vuotias. Syntymäajaksi on ensimmäisiin kirjauksiin merkitty 7.10.1751, ja tämä ei täsmää edellisen sotilaan lasten syntymäaikoihin.

Todennäköistä onkin, että Johan on värvätty jostain muualta. 1700-luvulla nuorten ihmisten elämää ohjattiin valtiovallan taholta siten, että ripillepäässeiden yli 15-vuotiaiden oli tehtävä työtä joko kotona tai lähdeittävä palvelukseen. Kaikkien oli tehtävä tuottavaa työtä yhteiskunnan hyväksi - muulla tavoin eläneet kirjattiin irtolaisiksi ja sel-laiseksi joutuminen oli kunnon väelle kauhistus. Vuonna 1723 annettu palvelussääntö varmisti työvoiman saantia kehittyville tiloille ja samalla toimi nuoren väestönosan "ammattikouluna" ja kurissapitäjänä. Isännillä oli paitsi velvollisuus taata elanto palkollisilleen myös oikeus kurit-taa alaikäisiä palvelijoitaan. Suomessa piijat ja rengit olivat kuitenkin lähes perheenjäseniä ja asiattomasti palkolli-siaan kohtelevia paheksuttiin.

Palvelussääntöä tiukennettiin 1739 siten, että palkolliset eivät ilman lupaa saaneet siirtyä läänistä toiseen ja tämä oli voimassa vuoteen 1805 asti.

Tällainen sääntö vähensi työväestön liikkuvuutta alueel-ta toiselle, joten esi-isä Johankin varmasti oli kotoisin jos-tain lähiseudulta.

Kun Hiski-tietokannasta etsitään lähiseutujen kirkon-kirjoista päivämäärällä 7.10.1751 syntyneitä Johan Joha-ninpoikia, löytyy osuvia yksi. Karkun kirkonkirjoihin on merkitty tämän nimisen poikalapsen syntymä ja koska hänen nimensään esiintyy myös patronyymi, Johaninpoi-ka, on oletettavaa, että kyseessä on ollut aviolapsi. Johanin nimi kuitenkin puuttuu isäksi merkityn tilallisen Johan Carlssonin lapsiluettelosta, joten on mahdollista, että Jo-han onkin "piian poika", jonka isä on tunnustanut nimel-leen.

1700-luvulla Länsi-Suomessa perimysjärjestys oli siir-tynyt malliin, jossa vanhin poika peri tilan ja nuoremmat pojat jäivät joko kotitalalle vanhemman veljen alaisuuteen tai lähtivät palvelukseen muille tiloille. Pois lähteminen on kuitenkin voinut olla tie oman tilan hankkimiseen ja isännyyteen. Renkinä palveleminen oli lähes kaikkien ta-llollisten nuorempien poikien sekä palkollisten poikien ta-vallinen elämänvaihe, josta viimeistään kolmikymppisenä pyrittiin siirtymään jonkinasteiseen itsellisyyteen.

Tie palveluspaikkoihin on käynyt sukulaisuussuhteiden, naapuruussuhteiden tai varsinaisten pestuumarkkinoiden kautta. Palvelusväen sopimukset tehtiin vuodeksi kerral-laan ja lokakuussa oli viikon kestänyt vapaa, jonka aikana saattoi palveluspaikkaa vaihtaa. Kirkonmällä kohtasivat tähän aikaan uutta palvelijaa etsinyt isäntäväki ja uutta pal-veluspaikkaa etsivät piijat ja rengit.

Johanille tie vihreämmälle oksalle on auennut sotilas-palveluksen kautta. Hänellä on ilmeisesti ollut rohkeutta ja sisua ryhtyä sotamiehen uralle, joka voisi sodan syttyessä

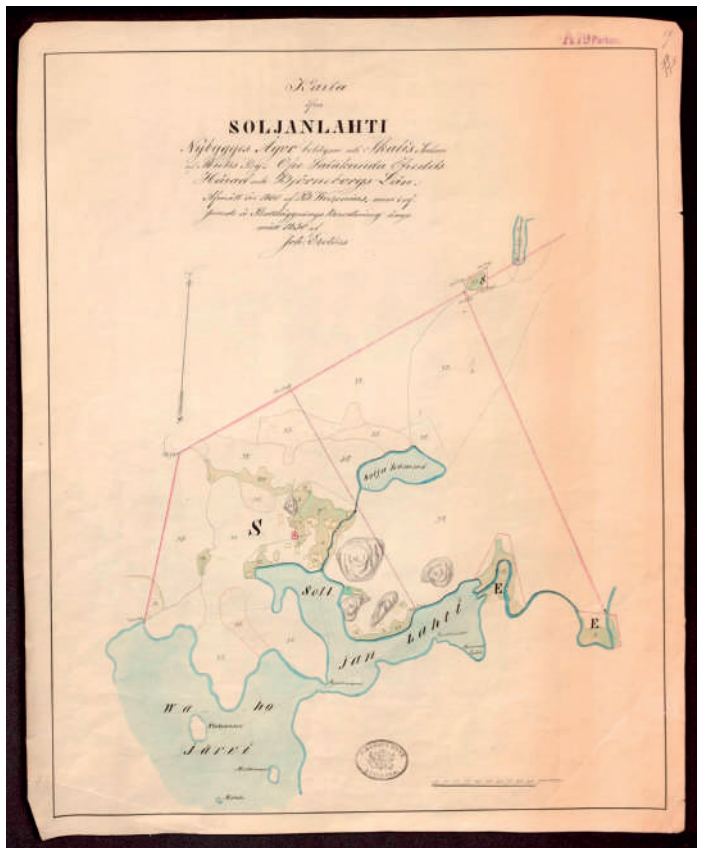
päättää äkkinäisesti kuolemaan tai vammautumiseen. Monet ruotusotamiehistä olivat aluksi varamiehiä, jotka olivat saattaneet tulla nimetyksi tällaiseen tehtävään melko nuorinakin 16-18-vuotiaina. Tällöin he eivät kuitenkaan vielä olleet oikeutettuja sotilaan täyteen palkkaan tai etuihin, mutta pääsivät osallistumaan sotaharjoituksiin. Johanista ei kuitenkaan tällaista merkintää Kyrön pataljoonan rullista (sotilaskirjanpito) löydy, vaan ensimmäiset merkinnät ovat vuoden 1775 pääkatselmuksesta, jossa hänen kerrotaan olevan 11 korttelia ja 2 ¼ tuumaa pitkä ja 22-vuotias. Nykymitoiksi muutettuna miehen pituus olisi ollut n.170 cm ja hän on täyttänyt sotamieheksi aikovan pituusvaatimuksen - palvelukseen astuvan tuli olla fyysisesti riittävän vahva ja hyväkuntoinen, mutta pituusvaatimus johtui siitä, että sotilasasuja teetettiin vain tiettyjä standardikokoja. Miehen ominaisuuksia on synnätty myös nimeä varten, sillä monet palvelukseenastuvat saivat esimiehiltään henkilön ominaisuuksiin tai ulkonäköön perustuvan ruotsinkielisen lisänimen, jota alettiin käyttää sukunimenä. Näin riuskasta ja reippaasta Johanista tuli Johan Rask. Myös iältään Johan oli sopiva, sillä yleisin palvelukseenastumisikä oli 22 vuotta.

Sotilaaksi ryhtyminen on houkutellut varmasti myös sen takia, että se mahdollisti Johanille yhteiskunnallisen nousun rengistä sotilasammattiin, torpan asuttavaksi ja siten mahdollisuuden avioitumiseen.

Aviosäätyyn

Pari vuotta ennen Johan Johaninpojan saapumista Ikaalisten Mieltiseen, tragedia kohtaa nuorta vaimoa Valpuri Kuorttia. Hän on avioitunut 26.12.1770 Juho Jaakonpoika Teuhon kanssa. 20-vuotiaasta Valpuriä odottaa valoisa tulevaisuus talon emäntänä, koska Juho on talon vanhin poika. Valpuri on itsekin talosta kotoisin - Kallionkielen Kuorttin tyttärenä hän on nainut omasta säädystään, eikä ole näin vaarassa ajautua alemmas sääty-yhteiskunnan arvojärjestyksessä. Valpurin isä Matti on kuollut tytön ollessa 11-vuotias, mutta neuvokas äiti, Kihniöltä kotoisin ollut Kaisa Yrjöntyttö Korhonen ottaa uuden, nuoremman miehen työvoimaksi ja koti säilyy perinnöksi Valpurin pikkuveljelle. Valpurikin siis pääsee hyviin naimisiin salskean nuoren miehen kanssa, kun kohtalo antaa kovan iskun. Valpurin 21-vuotias puoliso kuolee vain muutaman kuuksen naimisissa olon jälkeen kesäkuussa 1771. Nuoren parin yhteiselämä on ollut niin alussa, että Valpurille ei jää mieheltään edes lasta lohduksi. Lisäksi hänen asemansa talon miniänä ja tulevana emäntänä romahtaa täydellisesti. Teuhon perilliseksi tulee nyt nuorempi poika ja Valpurin on joko palattava syntymäkotiinsa tai jäättävä Teuholle asemaan, joka ei ole paljon palkollista parempi. Onneksi Valpuri ei kuitenkaan ole yksin - hänellä on reipas äiti, jolle ei ole syntynyt uudesta avioliitosta enempää lapsia, vanhempi sisar emäntänä naapurikylässä ja kotitalon isännäksi ryhtyvä nuorempi veli. Varmasti myös koko kylän myötätunto on Valpurin puolella.

Tähän asetelmaan saapuu kylän uusi ruotusotilas Johan Johaninpoika. Muualta tulleenä hän on kylän nuorten naisten mielestä jännittävä tuttavuus. Mutta Johan osoittautuu kunnolliseksi mieheksi, joka hoitaa torppaansa ja osallistuu kylän yhteisiin töihin nimensä veroisesti ja

voittaa vähitellen kylän isäntienkin luottamuksen. Johan tai Juha, Juho tai kenties Johannes - kaikki kolme suomenkielistä nimeä ruotsinkieliset kirkkoherrat merkitsivät muotoon Johan - alkaa viihtyä nuoren leskivaimo Vapun seurassa. Ruotusotamiehet olivat haluttuja puolisoita, koska kaikille talontyttärille ei riittänyt siipaksi isäntiä ja sotamies oli kuitenkin sosiaalisessa asteikossa renkiä ylempänä. Johan taas tarvitsi torppaansa pätevän emännän, joka pystyisi hoitamaan askareet silloinkin, kun Johan olisi sodassa, sotaharjoituksessa tai työkomennuksella.

Talon tyttären naimalla Johan myös pääsisi paikkakunnan sukulaisverkostoon ja saisi luotua suhteita, jotka hyödyttäisivät perhettä tulevaisuudessa. Ehkä myös yhteisö huokaa helpotuksesta, että Vapun asema näin saa ratkaisunsa.

Johan ja Valpuri avioituvat kahden vuoden kuluttua Johanin saapumisesta. Heidät vihittään avioliittoon 26.12.1775 - tasan viisi vuotta Vapun ensimmäisten häiden jälkeen. Valpuri muuttaa Johanin sotilastorppaan mukanaan lapsuudenkodista perinnöksi saadut täysi kapiotarkku ja lehmä.

Vuoden päästä jo syntyy ensimmäinen lapsi, äitinsä kaima Valpuri 1776 ja siitä kahden vuoden päästä isän kaima Juho 1778. Rippikirjaan ilmestyy näihin aikoihin perheen kohdalle nimi Solja, joka lienee murteellinen muoto ruotsinkielisen sanasta soldat, sotilas.

Elämä soljuu Mieltisten Teuholla. Valtakunnassa on rauha ja Johania ei tarvita sotimaan. Joka vuosi olisi kuulunut pitää rykmentinkokous, joka vaihteli kestoltaan viikosta kolmeen viikkoon. Tämä oli ruotuarmeijan tärkein harjoitus- ja katselmustilaisuus. Käytännössä alueen talolliset saattoivat tehdä anomuksen, että rykmentinkokous jätettäisiin pitämättä esimerkiksi katovuoden tähden - so-

taväen kokoontuminen näet oli talollisille myös taloudellinen ponnistus. Näin kokousten väliajat vaihtelivat kahdesta neljään vuoteen. Johanin sotilasuralle katselmuksia osuu vain kaksi 1775 ja 1779. Vuoden 1779 katselmuksessa Johan on 26-vuotias, ja hänen pituudekseen todetaan 5 jalkaa ja 8 ¼ tuumaa. Palvelusta on tuolloin takana 6 ja 1/6 vuotta. Porin rykmentti, johon Kyrön komppaniakin kuului oli vuosina 1773-1774 linnoitustöissä Viaporissa, mutta kotiutettiin talveksi 1744. 1755 sotaväkeä tarvittiin rakentamaan Tampereen ja Porin viinanpolttimoita, eikä heidän tarvinnut lähteä linnoitustöihin. Vuonna 1778 osa rykmentistä oli taas linnoitustöissä Viaporissa ja Hämeenlinnassa. Työkomennuksia saattoi olla lähiseudullakin - tällaista työtä oli esimerkiksi koskenperkaus ja päällystön puustellien rakennus- ja korjaustyöt. Oletettavasti Johanin osallistui työkomennuksiin ja mahdollisesti loukkaantui tällaisella työmaalla ollessaan, sillä hänelle myönnetään ero palveluksesta 22.6.1779 saatesanoilla "polvi halvaantunut ja jäykkä, saa eron".

Itsellisestä isännäksi

Kustaa Vaasan hallituskaudelta 1500-luvulta asti Ruotsin valtakunnanpolitiikka oli pyrkinyt edistämään asutuksen leviämistä ja erämaiden asuttamista. Pohjoisessa Satakunnassa uudisraivaaminen oli kuitenkin hidastunut ja asutus pysähtynyt Kyrösjärven ympäristöön. Monilla ikaalislailla taloilla oli kyllä perinteiset nautinta-alueet kauempana asutuista kylistä ja näillä alueilla harjoitettiin kaskenpolttoa, kalastusta ja eränkäyntiä. Talollisten lapset eivät kuitenkaan olleet innostuneita muuttamaan noille seuduille, vaan jäivät mieluummin kotikyliinsä lähelle perhettä ja sukua.

1700-luvun lopussa oltiin huolissaan tästä kehityksestä ja uudisraivausta pyrittiin tekemään houkuttelevaksi lupamalla oikeuksia raivattuihin maihin ja verohelpotuksia. Vuonna 1780 tuli kuninkaallinen asetus, jossa eronneelle sotilaille myönnettiin vastikkeeton ja elinaikainen oikeus raivaamiinsa uudisraivioihin. Tällaisen ehtona oli, että raivaus tehtiin talollisen luvalla ja raivauksesta tehtiin kirjallinen sopimus.

Esi-isä Johan oli juuri edellisenä vuonna saanut eron sotapalveluksesta ja kolmikymppisellä perheenisällä on täytynyt olla kiivaassa mietinnässä, miten perhe elätetään jatkossa. Ehkä kuninkaan asetus ei tullutkaan täydellisenä yllätyksenä ja onnenpotkuna, vaan siitä oli mahdollisesti valtakunnassa etukäteen keskusteltu ja sotilaspireissä varmastikin, koska heitähän uusi asetus ennen kaikkea koski. Onko mahdollista, että Johan pyrki saamaan erokirjan juuri tuohon aikaan, koska suunnitteli perheelleen omaa paikkaa ja itselleen isännän asemaa? Toisaalta ruotuväestäkään ei ehkä eroa saanut ilman pätevää syytä ja varmaan siellä väliskärit osasivat määritellä, millaisella polvella mies vielä pärjää taistelukentällä. Johan olisi voinut myös tavoitella torppaa lähempää, ehkä Valpurin kotitilan mailta, tai hän olisi voinut ryhtyä käsityöläisammattiin ja rakentaa mäkitupalaismökkin kyläkeskukseen. Kaipuu itsenäiseen eloon ja oloon on varmasti vahva, kun elämä salomaiden uudisraivajana houkuttaa.

Vahojärven pohjoispuoli oli ikimuistoisista ajoista saakka ollut Miettisen kylän Inkisen talon eränkävijätalonpoikien nautinta-alue. Järven suurimmassa saareissa oli ollut kalamaja ja siitä saaren nimikin, Talassaari. Nykyinen

Soljanniemi oli ollut nimeltään Inkisenniemi ja perimätieto kertoo, että siellä oli ollut jopa riihi kaskien puimista varten. Alueelta löytyy myös nauriskuoppa niin ikään kasvikiljelyn peruina.

Johanin on täytynyt ottaa asia puheeksi Miettisen kylän isäntien kanssa. 1700-luvulla oli tärkeää, että maaomaisuus saatiin pidettyä perheessä ja sitä ei mielellään annettu ulkopuolisille. Tämä koski myös nautinta-alueita - talonpoikien mielestä maat kuuluivat ensimmäisten valtaajien jälkeläisille.

Johan oli kuitenkin nyt avioliiton kautta kylä- ja sukuyhteisön jäsen ja ehkä hänen reippautensa miellytti ja liikutti kylänväkeä - jalkavaivainen mies lähdössä raivamaan korpea pelloksi! Ehkä myös Vapulla sukulaisineen oli osuutta asiaan, että Inkisen isännältä lupa uudistilan raivaukseen saatiin. Ja halusihan Vappukin varmaan kovasti oman talon emännäksi, koska oli valmis jättämään perheensä ja sukunsa.

Lisäksi uudeksi ruotusotamieheksi Johanin tilalle ryhtyi Inkisen isännän nuorempi veli Jacob (Jaakko), joka ryhtyi käyttämään edeltäjänsä sotilasnimeä Rask, joten hyvissä väleissä ilmeisesti oltiin. Jacob Rask joutuikin heti palvelukseen astuttuaan mukaan Ruotsin ja Venäjän väliseen Kustaan sotaan (1788-1790), jossa haavoittui molempiin jalkoihin, mutta sai urhoollisuudestaan mitalin.

Seuraavassa sukupolvessa Johanin vanhin poika Juhonai Inkisen tyttären Kaisan, joten suunnilleen samanikäiset Johan Rask ja Johannes Juhonpoika Inkinen ovat ehkä olleet ystävykset ja maiden säilyminen Inkisenkin suvussa tuli varmistettua naimakaupan kautta.

Soljanlahden perustamisvuodeksi on merkitty 1782, mutta luultavaa on, että Johan on aloittanut raivausta ja rakentamista jo ennen perheen muuttoa uudistilalle. Kohotaaminen järven eteläpuolisen naapurin, perimätiedon mukaan Vanhatalon, kanssa alleviivaa sitä päättäväsyyttä, jolla Johan ryhtyi toimeen. Hän ei antanut pelotella itseään, vaan iski kantapänsä tukevasti uuden kotomarkkinsa kamaraan ja piti puolensa. Ehkä naapurikin vain tuli punnitsemaan, mikä uudisasukas on miehiään ja kun havaitsi tulijan vakaaksi ja pelottomaksi, tyytyi asiaan. Ehkä aikaa myöten tuntui mukavaltakin, että järven takana oli asujaimia.

Johanin ja Vapun kolmas lapsi syntyy vielä Miettisten Teuholla 1781, mutta Vahojärvellä pikku Heikki ei koskaan muuta, koska menehtyy viiden kuukauden ikäisenä kirkonkirjojen mukaan rokkotautiin. Hänet on merkitty kirkonkirjaan nimikkeellä "itsellisen lapsi".

Näin perheen iloon omasta paikasta sekoittuu suru menetetyistä lapsesta. Ja muuttokuorman lähtiessä kohti Vahojärveä Johan ja Vappu vievät mukanaan muiston suloisesta pienestä pojastaan. Lapsen kuolema on suuri menetys siinäkin näkökulmasta, että uudisraivaajat ovat menettäneet tulevaisuuden työvoimaa.

Vuonna 1781 toteutuu kuitenkin Johanin elämän haave - hänestä tulee uudistilan isäntä.

Sotilaan perintö

Uusi elämä Vahojärvellä alkaa työteliäänä. Koska perheen lapset ovat vielä pieniä, 5- ja 3-vuotiaat, ja Vappu odottaa jo uutta tulokasta, tarvitaan taloudessa apuväkeä. Miettisestä on luultavasti perheen mukaan lähtenyt piika ja renki

tai sellaiset yritetään rekrytoida mahdollisimman nopeasti. Ensimmäisen sukupolven tilanperustajilla ei ole turva-verkkoinaan isovanhempia, eikä myöskään sisarusia - Vapunkin sisarusukset ovat jo molemmat vakiintuneet omille tahoilleen ja Johanin perhesiteet katkenneet kotipitäjän ja Ikaalisten välimatkaan. Ehkä kuitenkin Vapun Kaisa-äiti pääsee toisinaan auttamaan tytärtään, vaikka asuukin yhdessä poikansa perheen kanssa. Onneksi seudulla on muitakin uudistiloja, Ikaalilaisten talojen luvalla perustettuja, joten syntymässä on myös uusi kyläyhteisö.

Uusi vauva, Maria syntyy 1782 ja kolmen vuoden kulluttua vakku (kehto) täyttyy uudelleen, kun 1785 syntyy Kaisa-tyttönen. 1790 Johan ja Vappu saavat vielä iltatähden, kun Justiina syntyy 39- ja 38-vuotiaille vanhemmille. Pariskunta on hitsautunut yhteen työtovereina ja elämänkumppaneina ja kipinääkin tuntuu heidän välillään vielä olevan. Elannon saaminen kivisestä ja vähäravinteisesta maasta on kovan yrittämisen takana, mutta perhe ja itsenäinen elämä tuottavat onneakin. Vanhemmista lapsista on jo kovasti apua, kun esikoinen Vappu on 14- ja Juho-kin jo 12-vuotias.

Johanilla on kuitenkin tavoite - uudisraivaajasopimus on tehty hänelle eliniäksi, mutta miten käy tilalle sen jälkeen? Mitkä ovat Juho-pojan mahdollisuudet jatkaa tilaa isänsä jälkeen? Miten tilan saisi perintötilaksi?

Kohtalo ja valtiovalta puuttuu peliin. Turun ja Porin läänissä on toimielias maaherra Ernst Gustaf von Willebrand, jolla on loistotuuma, uusi malli, joka yhdistää puolustuksen tarpeet ja viljelyksen edistymisen.

24.5.1803 päivätyssä kirjeessä kuninkaalliselle majesteetille Willebrand ehdottaa, että ruotusotamiehille annettaisiin mahdollisuus perustettavien verotorppien asuttamiseen sillä ehdolla, että hankkivat tilalleen ruotuun uuden miehen. Ajatus oli, että perustettavat tilat olisivat kunnollisen kokoisia, jolloin niiden tulevaisuus oli turvattu. Vastineeksi tilalta olisi lähetettävä tarvittaessa mies ja hevonen sotaan. Näin rekrytoitavilla sotilastorppareilla olisi sotataidot jo valmiiksi ja lisäksi heillä piti olla jo kokemusta maanviljelyksestä sekä valmiina hevonen ja muuta karjaa.

Kuningas suhtautuu ehdotukseen myönteisesti ja antaa 20.7.1803 määräyksen Ikaalisten kruununmaiden mittaamisesta ja erottamisesta sotilastorppiksi, jotka tuli perustaa perintötiloiksi. Sotilastorpparin tai tämän sijaisen tuli olla valmiina sotilaspalvelukseen ja osallistua 14 päivän sotaharjoitukseen omalla kustannuksella.

Willebrandin ehdotusta kokeillaan aluksi pohjoisessa Satakunnassa, Ikaalisissa, ja sieltä malli on hyvin toimiesseen tarkoitus levittää koko maahan. Willebrand antaa kuuluttaa Ikaalisissa, että valtio antaa yhteismailta lisämaita kruununtorpille ja perustettaville uudentyyppisille sotilastorppille. Halukkaiden tuli ilmoittautua toimitusvouti J.E. Tihlmanille 15.8.1803 mennessä. Ilmoituksia tuli niin paljon, että piti järjestää rekrytointitilaisuus. Se pidettiin Ikaalisten pappilassa 15.-17.8.1803. Ehdokkaita kirjattiin nimi, ikä, pituus, perhesuhteet, uudistalon/torpan nimi, sijainti ja raivaustilanne. Ehdokkaan piti olla valmiina sotaharjoituksiin jo seuraavana keväänä. Ikaalisista ilmoittautui 114

Soljanlahti 1930-luvulla, jolloin taloa alettiin muokata nykyiseen muotoonsa.

halukasta ja Parkanon ja Kihniön alueelta yhteensä 25.

Tästä rekrytoinnista tuli pysyviä verojääkäritaloja 47, joten kaikki halukkaat eivät ainakaan alkuun päässeet mukaan järjestelyyn. Rekrytoinnin yhteydessä selvisi myös, että suurin osa mukaan hakeneista oli perustanut tilansa jo useita vuosia sitten kruunun yhteismaille, mutta perustamiset oli tehty talojen tai kylien luvalla. Eli tilat olivat jo olemassa ja mahdollisuus tulla perintötilaksi, jolloin seuraavat sukupolvet automaattisesti saivat jatkaa tilanpitoa oli suurin vetonaula.

Tilan perustaja sai myös tukea valtiolta mm. 15-20 verovapaata vuotta ja vilja-avustuksia ensimmäisinä vuosina tai suuren lapsiluvun mukaan. Vapautus saatiin kuudeksi vuodeksi myös henkilöverosta. Ehtojakin oli - tilojen piti sitoutua noudattamaan kruunun rakennus- ja viljelysääntöä, joka määräsi, mitä ja millaisia rakennuksia tilalla piti olla ja mitä viljelykasveja piti tialla kasvattaa. Tiloista oli määrä tulla kruunun mallitiloja ja näiden säädösten myötä myös takamailla yleistyivät taloissa ikkunat ja ulospäin lämpiävät uunit.

Johanin maatilasta tulee edellä kuvatun kaltainen verojääkäritalo 1806. Asiassa lienee auttanut Johanin sotilastausta, vaikka sellaista ei lopulta kaikilta tilallisilta edellytettykään. Sotaan ei kuitenkaan enää olisi lähtenyt Johan, vaan poika Juho, joka on kirkonkirjoihin merkitty nimikkeellä skatte jägare eli verojääkäri. Verojääkäritalan perustamisen yhteydessä tilan maat mitataan. Kuninkaalta on tullut päätös 26.3.1806, että maan heikommasta laadusta johtuen tilojen pinta-alan tulee olla suurempi. Mitattavat maat ilmoitetaan tynnyrin- ja kapanaloina. Nykyihmisen on helpompi ymmärtää tilan koko hehtaareina, joka tuolloin ennen torppien lohkomisia oli n. 200 hehtaaria. Mittaamisen ja kruununmaista erottamisen yhteydessä maanmittari Johan Tillberg apulaisineen laatii kartan, jossa tilan edustalla oleva järvenlahti on merkittynä nimellä Soldatslax, Sotilaanlahti - Soljanlahti. Tilan nimi ja myöhempien sukupolvien käyttämä sukunimi on muotoutunut.

Juhokin avioituu Kaisansa kanssa, ja heistä tulee Soljanlahden toinen isäntäpari Suomen sodan puhkeamisvuonna 1808. Johanin ja Vapun ensimmäinen lapsenlapsi, Iisak, syntyy Ruotsin kuninkaanvallan vaihtuessa Venäjän keisarinvaltaan 1809. Kaikki käy niin nopeasti, että verojääkäreitä ei edes ehditä kutsua sotaan ja he saavat jatkaa tilojensa viljelemistä entisin ehdoin. Verovapaita vuosia on vielä runsaasti jäljellä ja usko tulevaisuuteen on luja - lopulta ei ole suurtakaan eroa, onko hallitsija kuningas vai keisari, koska toimet alueen asuttamiseksi ja viljelyolojen parantamiseksi jatkuvat. Verojääkäri-järjestelmää ei koskaan sovelleta muualle, vaan se jää pohjoisen Satakunnan erikoisuudeksi.

Myös tyttäret avioituvat yksi toisensa jälkeen ja muuttavat emänniksi lähiseudun taloihin ja torppiin, paitsi Vappu, joka perheensä kanssa asuu pienessä mökissä kotitilalla. Kun seuraavissakin sukupolvissa on paljon tyttörii, tulee Johanista ja Vapusta laajan sukuverkoston esivanhempia.

Johan ehtii olla vaarina kuusi vuotta, kunnes hän 23.8.1815 kuolee kirkonkirjojen mukaan vanhuuden raihnaisuuteen 63-vuotiaana. Vappu elää vielä vuoden mieheensä jälkeen, mutta siirtyy hankin ajasta iäisyyteen 20.5.1816. Kuolinsyysksi mainitaan rintapistos (styng). 1700-luvulla

Nykypäivän Soljanlahti.

lääketiede on isossa maailmassa vielä lapsenkengissä, ja suomalaisten maalaistryöläisten lääkintää ovat viina, terva, sauna ja luonnonnyrtit. Juuri kukaan ei vielä elä 80-vuotiaaksi, vaan ihmisen elinajanodote on 35 vuotta. Siihen nähden Johan ja Vappu ovat saaneet elää pitkän elämän. 1800-luku ei ole helppo vuosisata, vaan tulevaisuudessa hämmäyttävät kulkutaudit ja nälkävuodet. Uudisraivaajaperheen toista sukupolvea tulee kohtaamaan suuri murhe, joten on arveliasta, että isovanhemmat eivät enää ole sitä näkemässä. Parkanon kirkko on valmistunut v.1800, mutta koska Vahojärvi vielä tuolloin kuuluu Ikaalisiin, haudataan Johan ja Vappu Ikaalisten kirkkomaahan.

Jälkipolvilleen Johan ja Vappu jättävät viestikapulan, jonka kantaminen vaatii sinnikkyyttä ja sisua jokaiselta siihen tarttuneelta sukupolvelta, mutta jonka ansiosta Vahojärven Soljanlahdessa asutaan edelleen.

Johanin ja Vapun elämäntarina ei ole ainutlaatuinen, sillä monen nykyisinkin Ikaalisten, Parkanon ja Kihniön alueella asustelevalle taustalla on verojääkärisysteemin avulla tiluksensa hankkinut juureva suku. Jokainen aikakausi on omanlaisensa ja vaikeuksien määrä on vakio - tärkeintä kuitenkin on, että meissä uudisraivaajien jälkeläisissäkin elää reippaus ja rohkeus etsiä uusia uria ja elämänehtoja tulevien sukupolvien hyväksi.

Lähteenä tekstiin on käytetty seuraavia ansiokkaita ja mielenkiintoisia teoksia:

Jari Niemelä: Tuntematon ruotusotilas - Ruotsinajan lopun ruotuarmeijan ja miehistön sosiaalinen ja taloudellinen asema Satakunnassa (Karisto, Hämeenlinna, 1991)

Jorma Vappula: Jääkäreitä ja talonpoikia - Verojääkäri-järjestelmän toteuttaminen ja vaikutukset Ylä-Satakunnassa 1800-luvun alkupuolelta (Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu, 2022)

Lämpimät kiitokset isälleni Juhani Soljanlahdelle suvun tarinoista ja keskusteluista sukuhistorian tiimoilta sekä pojalleni Aleksi Kalliolle sukututkimustiedon ja asiakirjojen etsimisestä Geni- ja Hiski-tietokannoista ja muista netin kautta tavoitettavista arkistoista.

Kaikille tasapuolinen joulu!

Reijo Ojennus

Taitaa olla helpommin sanottu kuin tehty! Tänäkin päivänä monet viettävät joulua yltäkylläisyydessä. Näin ei ollut 1950-60-luvuilla, eikä se ole sitä vieläkään lähelläkään kaikilla.

Vaikka sadun joulupukit ovat kautta aikojen kulke-
neet vähän kumarassa, ei se ainakaan meidän lapsuu-
dessa aiheutunut painavasta lahjasäkistä. Yksi paketti
per nenä, enempää ei uskaltanut edes toivoa. Yleensä
lahjat olivat itse tehtyjä tai jonkun käsitöitä osaavan
värkkäämiä.

Muistan joskus saaneeni sukset, jotka isä oli lyhen-
tänyt omista sota-aikaisista suksistaan. Jäl-
keenpäin on harmittanut, kun sukset eivät
ole enää alkuperäisessä kunnossaan tallessa.
Kuinka komeat lähes kolmimetriset sukset
olisikaan nyt muistona.

Kyllähän niillä pätkäistyillä suksilla hiih-
dettiin monet kilometrit vielä sittenkin, kun
niitä peltipaikkauksella korjattiin jonkun
törmäilyn jälkeen.

Ensimmäisen ostolelunkin muistan hyvin.
Se oli Mekano, koottava metallinen sarja.
Siinä riitti askartelua pitkäksi aikaa. Eipä mi-
nusta silti metallimestä tullut!

Jo vuosikymmeniä joulun kaupallisuus
on näkynyt turhana rihkamana ja krääsanä.
Tänä päivänä se näkyy sähköistyneenä ja
teknisenä.

Ehkä meidän aikuisten olisi syytä pysäh-
tyä sen ajatuksen äärelle, ettei vielä lähelle-
kään kaikilla Suomessakaan ole asiat yhtä
hyvin. Voi olla, ettei lahjoja riitäkään joka
kuusen alle tasapuolisesti.

Voi olla, ettei jokaisessa joulupöydäs-
sä käännelläkään kinkkua ja valiteta, etten
minä tuota läskistä kohtaa ota.

”Siunaa ruokas, jotta huomennakin on
syötävää”. Tänä päivänä tuo sanonta ei ehkä
kaikille aukea! Ruokaahan on yllin kyllin.
Ja jossain jopa roskiksiin suuria määriä. Ih-
metyttää tiedot siitä, että kouluruoka jää
syömättä suurelta osalta koululaisia. Vie-
lä 1950-60-luvuilla koulussa ruokana saatu
puuro oli hyvin tervetullut.

Edelleen köyhyys ja etenkin tunnustettu
lapsiköyhyys asettaa noille asioille räikeän
vastakohdan. Edustamani ikäpolvi ja vähän
nuoremmatkin antavat vielä ruualle sille
kuuluvan arvon. Eikä hukkaan heitettäväksi
jää juuri mitään. Ruuan arvostukseen kuu-

luu myöskin se, ettei lakki päässä syödä. Toki lakki rii-
suttiin pois aina sisätiloissa. Tämänkin asian huoma-
minen on tänä päivänä usein unohtunut!

Olisiko valistuksessa hieman vikaa, kun ei kaikkia
hyviä tapoja enää kunnioiteta.

Tulevaisuudessa voitaneen yhteisesti sopia, että os-
tamme vain sen mitä tarvitsemme, siitäkin huolimatta,
että maan hallitus vaatii kuluttamaan.

Jos hyvää tahtoa riittää, muistamme lähimmäistäm-
me, jolla ei ole tarpeeseenkaan riittävästi.

Siunattua joulunaikaa ja hyvää tulevaa vuotta!

Sukuni juurilla Parkanossa

Hilkka Kotiranta o.s. Kivelä

Helteisenä lauantaina 26.7.2025 joukko isoäitimme Maria Pentin, ent. Kivelä o.s. Mäntylä, jälkeläisiä kokoontui sukutapaamiseen Parkanon seurakunnan kauniisti kunnostettuihin Vanhan pappilan tiloihin.

Paikalle tilaamamme keittolounaan jälkeen pääsimme paneutumaan paikalliseen historiaan. Parkano-Seuran puheenjohtaja Kauko Karhuluoma oli lupautunut näyttämään meille kuvia Parkanon entisestä asutuksesta ja rakennuskulttuurista.

Kuvia löytyi myös suvun jäsenistä. Oli sydäntä lämmitävää nähdä ensi kertaa kuva nuoresta Maria Mäntylästä, isoäidistämme. Mariasta ja hänen perheestään löytyi kuvia 1900-luvun alkuvuosilta ja myöhemmistä elämänvaiheista. Nuori perhe oli ikuistettu sisätiloissa. Siinä näin isäni, perheen vanhimman lapsen, noin kolmevuotiaana seisomassa tuolilla isänsä vieressä. Äiti Maria istui toisella puolella keinu-uolissa sylissään pieni tyttövauva.

Toisessa, myöhemmässä otoksessa oli mahdollisesti koko Kivelän talon väki. Siinä perhe oli kokoontunut luonnon helmaan talon taakse, järven puolella sijainneeseen hytötyputarhaan omenapuiden ja pensaiden lomaan. Siinä kuvassa Marian ympärillä oli jo kolme lasta. Vieressä istuivat Juho ja hänen äitinsä, vanha emäntä Ulrika Kivelä. Keskellä seiso nuori nainen, jonka arvelen olleen Juhon sisaren Matildan. Hän oli jäänyt naimattomana Parkanoon ja asui myöhemmin vuokralla Branderilla.

Juhon kuollessa syksyllä 1911 oli perheessä elossa neljä lasta. Nuorin oli kuollut edellisenä talvena ja vanhin, isäni Vilho, oli kahdeksanvuotias. Maria odotti kuudetta lastaan haudatessaan miehensä.

Elämä on varmasti tuntunut pysähtyvän, kun perheen

tukipylväs, isä ja huoltaja on menetetty. Juhon äidin Ulrikan asuminen samassa talossa ja Matilda-tädin olemassaolo ovat olleet siinä tilanteessa uskoakseni suurena tukena arkipäivän haasteissa.

Kuvia Mariasta löytyy lisää ja niiden myötä elämän tarina kulkee eteenpäin. Vuonna 1916 Maria saa rinnalleen uuden puolison. Naapurin poika Julius Pentti on palannut kotiin Amerikasta. Hän oli lähtenyt merten taa etsimään työtä ja onnea niin kuin moni muukin siihen aikaan. Kotiin palattuaan hän sitten löysi sen onnen naapurista. Perhe kasvaa vuosien myötä. Maria saa vielä seitsemän lasta, joista yksi kuitenkin kuolee kolmevuotiaana. Kuvassa, joka on otettu kotitalon seinustalla, on Marian ja Juliuksen ympärillä kaikki Marian kymmenen aikuista lasta.

Saimme nähdä myös paljon kuvia Parkanon entisestä rakennuskulttuurista. Niissä oli monia mielenkiintoisia kohteita, joista useimmat ovat jo poistuneet kaupunkikuvasta. Muistan vuosien takaa Pentin talon vanhat rakennukset, jotka antoivat kodin useammalle sukupolvelle ja sen lisäksi myös Postilaitos toimi aikoinaan niissä tiloissa. Möhkön talosta, Alaskylästä on lähdetty hoitamaan valtakunnan asioita. Sieltä oli kotoisin myös Juho Kivelän isoäiti.

Mummolan tunnelmia Kivelässä

Siirryimme Vanhan pappilan tiloista Kivelän taloon, jossa nykyiset omistajat ovat pitäneet hyvää huolta myös vanhoista rakennuksista. Pihapiirissä voi ihaila kauniita aittoja ja komeaa, suurta tiilinavetta, jonka Julius Pentti rakennutti aikoinaan.

Kivelän talon emäntänä Maria oppi siihen, että talon isännät olivat aktiivisia myös erilaisissa luottamustehtävissä kodin ulkopuolella. Juho toimi aikoinaan sekä seurakunnan että kunnan erilaisissa tehtävissä. Hänet oli valittu Parkanon kunnan ”kuntakokouksen esimieheksi”, jota virkaa hän hoiti useita vuosia. Tämä pesti toi monia erilaisia tehtäviä mukanaan, kuten esimerkiksi rautatien linjaus tai vankeiden kuljetuksesta huolehtiminen.

Maamiesseuroja perustettiin, ja ne toivat uutta tietoa maaseudun töihin.

Maria ja Juho Kivelän perhe kesällä 1907.

Maria ja Julius Pentti.

Kivelän sisaruksia jatkosodan aikaan: Arvo Pentti, Taimi Kivelä ja Esko Pentti.

Ryhmäkuva perheestä talon seinustalla.

Kivelän vanhin asuinrakennus.

Maria Pentin (ent. Kivelä, o.s. Mäntylä) jälkeläiset kokoontuivat sukutapaamiseen heinäkuussa.

Maria ja Juho olivat aktiivisia siinä toiminnassa. Toimeenpannuissa käsityökilpailuissa molemmat menestyivät hyvin. Juho keräsi palkintoja myös maatalouteen liittyvissä kilpailuissa ja voitti Parkanon ensimmäiset kyntömestaruuskilpailut vuonna 1906. Julius Pentti isäntänä panosti karjatalouteen ja hevosiin. Hän toimi myös luottamustehävissä mm. Parkanon meijerin toiminnassa sekä pankki- ja kunnalliselämässä.

Vanhassa päärakennuksessa meitä odottaa iltapäiväkahvit Sisko Ala-Oppaan valmistamien maittavien lei-

vonnaisten kera. Siellä keskustelu jatkuu vielä pari tuntia. Joukkomme on saapunut eri puolilta Suomea. Osa on Etelä-Pohjanmaalta, toiset Satakunnasta länsirannikolta ja osa pääkaupunkiseudulta. Vanhojen rakennusten kuvista on huomattu, että rakennuskulttuuri eri puolilla maata eroaa toisistaan. Täällä on ollut oma tapa rakentaa, niin kuin pohjanmaalla on omansa. Kivelän talon puutarhan paikka on ennallaan, mutta rautatie peittää näkymän Kirkkojärvelle. Tämä lasten täyttämä talo on hiljentynyt, mutta se on vieläkin täynnä muistoja menneiltä vuosilta.

Evakkotielle

Risto Kuivanen

Koti Kaukolassa

Kaukolan pitäjän Tervolan kylä Karjalan kannaksella eli suhteellisen rauhallista aikaa talvi- ja jatkosodan aikana. Vuoksen vesistö idässä ja isojen teiden puute oli mahdollistanut elämän jatkamista suhteellisen turvautusti käynnissä olleesta suursodasta huolimatta. Sotilaita, ei omia tai vihollisia ei oltu nähty. Lentokoneet jylistivät silloin tällöin idästä länteen ja päin vastoin. Niiden ilmestyminen sai siviilit aina suojautumaan. Vihollinen halusi levittää kauhua ja pelotella siviilejä, vaikka sitten ampumalla ilmasta. Radioita ei ollut, joten tieto rintaman tilanteesta ja muutoksista ei saavuttanut asukkaita kovin nopeasti. Sanomalehtiä ilmestyi harvakseltaan ja uutisia kulki suusta suuhun.

Pienellä tilalla mäkien ja vesistön keskellä hoidettiin paria lehmää, viljeltiin maata ja tehtiin kaikenlaisia lyhytaikaisia töitä elannon eteen. Perheen isä oli talvisodan veteraani ja ikänsä puolesta jatkosodan reservissä. Varsinaiselle rintamalle hän ei jatkosodassa joutunut, mutta teki erilaisia väestönsuojelutehtäviä rintamalinjan takana.

Perheen äiti oli käsistään taitava ompelija, ja hän teki vaatteita niin omalle perheelleen kuin muillekin. Lapsia oli neljä. Kesällä 1944 vanhin poika Pauli oli jo kolmentoista ikäinen nuorimies, joka osallistui maatöihin. Viime aikoina hän oli saanut uutta opittavaa hevosella ajosta ja työnteosta sen avulla. Toinen lapsi, Martti täytti juuri kymmenen vuotta. Lapsista nuorin, Salme, oli kahden vuoden ikäinen. Tytöistä vanhempi, Hilikka oli täyttämässä kuusi vuotta.

– Äiti, äiti, kuulin äsken koneiden jylinää ja hyppäsin pellon ojaan makuulle. Ne meni aika läheltä ohi, jatkoi Hilikka äänessä intoa, mutta ehkä vähän pelkoakin.

– Hyvin tehty. Juuri niin kuin isä on opettanut, rauhoitteli äiti. – Mitä olit pellolla tekemässä.

– Yritin löytää neliapiloita.

– Nehän tuottavat onnea, vastasi Hilikka ja oli jo matkalla ulos uusiin puuhiinsa. Äiti huokaisi.

– Onnea ja järkeä tässä kaivattaisiin oikein isommassakin mitassa.

Välirauha

Moskovan välirauha päätti jatkosodan Neuvostoliiton, Britannian ja Suomen välillä 19. syyskuuta 1944. Rauhan

ehdot olivat musertavat. Niihin kuului myös väestön pakosiirtäminen Karjalasta jäljelle jääneen Suomen puolelle. Se koski yli 400 000 suomalaista, joka vastasi 12 prosenttia valtakunnan koko väestöstä. Maanhankintaa ja rahoitusta kodittomaksi jääneen väestön asuttamiseksi hoiti Maatalousministeriön asutusasiainosasto (ASO), joka oli perustettu jo 1938. Sen johtoon tuli varatuomari Veikko Vennamo.

Raskas rauha

– Lähtö tästä tulee. Kaikki on jätettävä tänne, huokaisi isä.

– Ei ihan lähipäivinä, mutta ei siihen kauaakaan kulu. Eikä takaisin olla tulossa. Lopullista se on, jatkoi isä.

Tunnelma oli ahdistavan ankea. Itkun seasta nousi kuitenkin uhma ja toivo.

– Niin se on sitten tehtävä, huokaisi äiti. – Ei meistä kyllä venäläisiäkään tule.

– Vaikeinta on, että pitää aloittaa kaikki alusta. Eivät taida kaikki Suomen puolella suhtautua tulijoihin myönteisesti, vaikka samoja suomalaisia ollaankin. Aika joukko meitä on muuttamassa, huokaisi isä.

Tietoa pakkomuutosta tuli vähitellen lisää. Isä siirtyi hoitamaan muuton järjestelyjä reserviläisenä. Kaikkien piti olla valmiina, kun käsky lähteä tulee. Sitä odotellessa elämää jatkettiin Kannaksella tulevaa mieltien ja siihen mahdollisuuksien mukaan valmistautuen.

Uuden Suomen puolella

Raittilan tilalla Parkanon Alaskylässä lopeteltiin kevään 1945 toukotöitä. Viljat oli kylvetty ja Kustaanpäiväkin oli jo mennyt. Se oli vanha perunanistutuspäivä. Talossa vilskettä riitti. Neljä sukupolvea asui samalla tilalla. Perheen vanhimpana oli pirteä Olga-mummo, jonka lapset olivat Lempi ja Signe. Lempin ja Juliuksen tytär Rauni oli ottanut tilan hoitoonsa miehensä Heikin kanssa. Heillä oli kolme lasta Raimo, Reijo ja Tuula. Myöhemmin heille syntyi vielä kolme lasta.

Postia

Raittilan isäntä Heikki oli käynyt Parkanon keskustassa asioilla. Hevonen löntysteli kohti kotia. Kiire oli hellittänyt pariaksi viikoksi, kunnes se taas alkaisi ensin heinäntekona

ja myöhemmin rukiin ja ohran leikkuuna ja puintina.

– Heikki hei, kuului kärryjen takaa. Isäntä havahtui ajatuksistaan.

– Päivää Toini. Onko postia tulossa. Tänään taitaakin tulla Pellervo, pitkästä aikaa.

– Saat tästä postin mukaan, lyhentää vähän kierrosta. Juu, Pellervo tulee. Tekeekin monta kiloa postikassiin lisää. On tässä muutakin. Virallisen näköinen kirje. Näitäkin oon aika moneen taloon tällä viikolla vienyt.

– No kuka ny meille virallisesti kirjoittelee, aprikoi Heikki. Posti-Toini jatkoi matkaansa ja Heikki alkoi avata ruskeaa kirjekuorta. Hän luki tekstin, ja katsoi kauemmas.

– Vai niin, mutisi hän, ja maiskautti hevosen liikkeelle.

Heikki otti rattaat pois ja vei hevosen talliin.

– Rauni, hän huikkasi pihalla. Tuli postia Vennamolta.

– Mitäs Veikko meille kirjoittelee, kyseli Rauni pyyhkien käsiään essuun. – Tai taidan kyllä arvata.

– Niin se on, jatkoi Heikki. Meille sijoitetaan kuusihekinen perhe Kaukolasta. Tulevat juhannusviikolla.

– Voi jessus. Siihen ei ole kuin viikko. No kyllähän tuo onnistuu. Muuttavat pieneen taloon. Ei se ihan kunnossa ole, mutta pääsevät omiin oloihinsa.

– On se meidän velvollisuus auttaa. Kamala ajatus, että joutuu kotoaan lähtemään pakotettuna, totesi Heikki.

Lähtö Kaukolasta

– Äiti, äiti, kaks miestä on tulossa tänne, huusi Hilikka juostessaan sisälle.

– Nytköhän se tapahtuu, huokaisi äiti.

– Päivää vaan, sanoi harmaisiin pukeutunut mies. – Nyt pitäisi lähteä. Kuljetus tulee tunnin päästä tuonne kilometrin päähän. Mukaan voitte ottaa sen, mitä itse pystytte kantamaan.

– Jo tunnin päästä, huokaisi äiti. – Mites nuo lehmät.

– Tuo nuori poika voisi hakea naapurista hevosen ja tuoda eläimet sillä kokoontumispaikalle. Ne tulevat kyllä perässä.

– Ei ole Pauli tainnut sitä hevosta aikaisemmin ajaa, aprikoi äiti.

– Kyllä se hyvin sujuu, totesi mies. – Tunnin päästä sitten, eikä ylimääräistä kantamista. Noiden pienimpien lasten kanssa on riittävästi tekemistä.

– Tehkää matkalle eväät, perillä saatte sitten ruokaa. Siellä on soppatykki kuumana.

Lähtö oli kiireinen, vaikka siihen oli osattu valmistautua. Äiti lähti lasten kanssa kävellen kohti mäellä jo odottelevaa kuorma-autoa. Pauli lähti samalla hakemaan hevosta naapurista, palatakseen vielä tilalle hakemaan lehmät. Niitä oli helpompi hallita hevosen avulla. Äitiä itketti, mutta sitä ei lapsille voinut näyttää.

– Äiti, mihin ollaan menossa, kysyi Hilikka.

– En osaa sanoa, mutta kyllä se muutaman päivän sisällä selviää, huokaisi äiti.

Matkalla tuntemattomaan

Hiljaiset kyläläiset lastattiin kuorma-auton lavalle. Auto lähti liikkeelle ja röykkyinen matka alkoi. Välillä pidettiin lyhyitä taukoja ja matkaa jatkettiin koko päivä. Jossakin kohdassa tultiin uudelle rajalinjalle ja päästiin nykyisen Suomen puolelle.

Jotenkin raja sai mieltä keveämmäksi, vaikka menttiinkin kohti tuntematonta. Illan suussa päästiin Parikkalaan, jossa auto kaarsi kirkon pihalle. Kirkko näytti valtavan suurelta ja ylväältä.

Harmaapukuinen mies tuli auton luo ja ilmoitti, että tässä olisi seuraava yöpaikka. Jatkokuljetusta junalla odoteltaisiin tässä ehkä useampikin päivä. Ruokailun jälkeen perhe asettui nukkumaan koviille penkeille. Rättiväsyneinä uni tuli kuitenkin nopeasti.

Aurinkoinen aamu valkeni. Kirkossa yöpyneet lapset huomasivat heti, että kirkon lähellä oli järvi, jossa oli upea uimaranta. Ei kulunut kauaa, kun järvestä polski iso määrä lapsia iloisina kuin vain lapset voivat olla. Kauniit ja helteiset päivät kuluivat nopeasti. Karjakuljetus tavoitti ihmiset ja eläinten hoito ja lypsäminen toivat tekemistä odotuspäiville. Kolmen päivän kuluttua harmaapukuinen mies ilmoitti, että seuraavaksi mennään rautatieasemalle ja lastataan niin eläimet kuin ihmisetkin samaan junaan. Näin tapahtui. Härkävaunut täyttyivät. Ihmiset ja eläimet matkustivat samoissa vaunuissa. Pitkä ja hidas matka kohti tuntematonta alkoi. Monen pysähdyksen ja yöpymisen jälkeen juna hidasti taas vauhtiaan. Umpinaisessa vaunussa tiedettiin, että jälleen yksi asema oli edessä. Kirkas auriongonpaiste tulvi härkävaunuun, kun ovea avattiin.

Perillä

Harmaapukuinen mies huikkasi raosta huomenet, ja ilmoitti, että nyt ollaan tämän vaunun määräasemalla. Kerätkää tavaranne, eläimet tulevat sitten perässä. Aseman seinän kyltissä luki Parkano. Perhe laskeutui vaunusta ja kulki hetken väentungoksessa. Sieltä löytyi vanhempi herrasmies, joka nosti lippalakkiaan.

– Tämä taitaakin olla meille tuleva perhe. Minun nimeni on Julius. Tervetuloa Parkanoon. Mennään tästä kohti Alaskylää. Sinne on reilut kymmenen kilometriä. Hypätkää rattaille. Eläimet tulevat kuulemma perässä. Alkumatkan varauksellisen hiljaisuuden jälkeen karjalaiset kielenkannat löystyivät ja loppumatkalla juteltiin jo kuin vanhat ystävät.

Perillä Raartilassa Olga, Signe, Lempi, Rauni, Heikki ja lapset jo odottelivat tulijoita. Hilikka hyppäsi ensimmäisenä rattailta ja otti muutaman askeleen pihaniityllä.

– Katso äiti, neliapila.

– No niinpä onkin. Hieno löytö, ilahtui äiti.

Lämpimien tervetuloitotusten jälkeen perhe asettui tilalla olevaan pienempään asuinrakennukseen. Lehmät

saivat katon päälle talon navetasta, jossa oli muutama parsipaikka tyhjänä. Muutaman päivän kuluttua isäkin tuli komennukseltaan. Kaikki olivat taas yhdessä valmiina uuteen alkuun. Perhe täydentyisi yhdellä uudella jäsenellä muutaman kuukauden kuluttua.

Töitä aloiteltiin tekemällä oma kasvimaata. Se ehtisi vielä hyvin tälle keväälle. Mukaan kylvettiin tietysti myös kessua.

Uusi alku

– No nyt tuli hyvä uutinen, sain vähäksi aikaa metsätöitä Yhtiöltä, aloitti isä, kun perhe oli kokoontunut iltaruualle.

– Nyt pitäisi vaan ratkaista, miten lehmien ruokinta järjestetään tämän kesän ajan. Pellolta ruoka ei riitä kuin talveksi. Sain isännältä luvan viedä lehmät metsälaitumelle tähän lähelle, jatkoi hän.

– Nyt on vaan ongelma, että ei niitä sinne voi yksin päästää, kun ei ole aitoja. Tulevat vielä syömään kylvöksille ja joudutaan korvauksiin.

– Tuo metsätyö tuli kyllä tarpeeseen, vastasi äiti, mitä sinulla on mielessä. – Ennen vanhaan karjaa paimensivat vanhukset ja lapset. Vanhuksia meillä ei ole.

– Et kai ajatellut Hilkkää, hätkähti äiti. – Vasta 6-vuotias.

– Täytän kohta seitsemän, kuului topakka täsmennys Hilkalta.

– Kyllä Hilkka siellä pärjää. Täällä ei ole petoeläimiäkään. Minä näytän alkuun, mitä pitää tehdä, vastasi isä. – Aamulla mennään yhdessä. Tehdään ensiksi hyvät eväät. Maitoa pulloon ja ruisleipää. Ja paksusti voita.

Hilkkää hymyilytti. Metsässä on kyllä kiva syödä eväitä. Äidin kasvoille hiipi huoli.

– Voidaanhan sitä kokeilla. Jos ei onnistu, niin keksitään jotakin muuta.

Pieni paimentyttö

Hilkka oli kyllä puuhaillut lehmien kanssa jo pitkään. Eläimet tunnistivat hänet, ja antoivat rapsutella ja tulivat perässäkin herkullisen apilan tai voikukkien toivossa. Lehmistä toinen, Ensikki, oli parin selkeä pomo. Sen perässä kulki kiltisti vähän nuorempi Serokki. Hilkka oli aina ihailut niiden kiiltävänkaunista ruskeaa karvaa.

Isä kiinnitti lehmille riimut, jotta niitä voisi taluttaa helpommin.

– Pannaan tuolle Ensikille kello kaulaan, niin kuulemme koko ajan missä se menee. Valmistelut oli tehty. Äiti toi vielä eväsreppun Hilkalle, isä tarttui Ensikin riimuun ja nelikko lähti kohti laidunta.

– Tuolla kuusikossa ei ole mitään syömistä lehmille. Mennään tuonne vähän kauempana olevaan lepikkoon. Sieltä alkaa parempi ruokamaa, opasti isä tuoretta paimenta. – Siellä on myös vesipaikkoja, josta elukat voivat juoda päivällä.

Lyhyen kävelyn jälkeen päästiin lepikon laitaan. Heti oli selvää, että siellä riittäisi ruokaa kahdelle lehmälle. Aluskasvillisuudessa oli paljon heinää ja muuta syötävää. En-

sikki tarttuikin heti toimeen ja Serokki seurasi perässä. Kohta pari eteni heinikossa tasaisesti heinää nyhtäen. Ne nostivat välillä katsetta jauhaakseen suunsa tyhjäksi ja jatkoivat määrätietoista ateriointiaan.

– Tuolla alempana menee joki ja tuolla vasemmalla tie. Varsinkin tuota tietä pitää varoa. Ohjaa eläimet sieltä pois-päin, jos sinne ovat menossa. Tuolla kauempana näkyvät viljapellot. On parempi, että et päästä niitä sinne suuntaan ollenkaan. Tässä pienellä alalla riittää syötävää moneksi viikoksi, sanoi isä. – Sitten iltapäivällä tuot lehmät lypsylle. Ne lepäilevät päivällä. Anna niiden sitten syödä vielä ja ota sitten Ensikkiä riimusta kiinni ja kävele kotiin.

Perehdytys uudelle paimentytölle oli annettu.

– Menen nyt töihini, joku tulee päivällä tuomaan lisää juomista ja syömistä. Kyllä sinä pärjää, jatkoi isä, ja lähti hiljaksen kävelemään kotia kohti.

Hilkka istahti mättäälle, otti esiin evänsä ja alkoi mustella leipää. Otti pitkän huikan lämmintä maitoa ja mietti puoliääneen.

– Mitenkähän minä näitä saan kulkemaan johonkin eri suuntaan kuin mihin ne haluavat mennä.

Aamu kului Hilkan mielestä tuskastuttavan hitaasti. Aika kävi pitkäksi. Jokainen lähistön tikku ja pikkukivi oli jo kerätty leikkeihin, ja lehmät märehivät tyytyväisinä pitkän aterioinnin päälle. Hyttyset ja muut itikat kiusasivat paimenta ja myös lemmiä. Ensikki tuntui hermostuvan niihin. Se nousi kömpelösti ylös ja alkoi leipoa kylkiä hännällään. Se pulisti päätään muutaman kerran niin, että kaulassa oleva kello kajahteli lepikossa. Näytti jo siltä, että se olisi valmis kirmamaan karkuun ahdistelijoitaan. Hilkka havahtui leikistään. Hän huomasi lehmän kiusan ja meni nopeasti häätämään itikoita koivunoksalla. Kohta Ensikki rauhoittui ja palasi takaisin makuulle. Hilkka meni sen vie-reen istumaan. Nojasi sen lämpimään kylkeen ja huiskautti koivunoksaa aina kun itikat tulivat ahdistelemaan. Villinä itikoita pakoon juokseva lehmäpari olisi ollut pikku paimenelle liikaa.

Vähitellen tuli aika lähteä kotiin lypsylle. Hilkka tarttui Ensikkiä riimusta ja alkoi astella kohti kotia. Lehmät seurasivat pientä paimenta luottavaisina. Ensimmäisestä päivästä oli selvitty. Vielä olisi monta tylsää ja jännittävää hetkeä tiedossa ennen kesän lopulla alkavaa koulua.

Koulutie alkaa

Lähin koulu, Lapiolahden koulu oli vain noin kilometrin päässä uudesta kodista. Siinä ei kuitenkaan ollut ensimmäisiä luokkia, vaan niihin mentiin Mustalahden taloon, joka oli vielä noin kilometrin Lapiolahden koulusta eteenpäin. Koulumatka meni synkkien kuusikoiden ja metsien kautta. Äiti oli tehnyt Hilkalle uudet kouluvaatteet, ja hän tuli mukaan koulumatkalle syyskuun alussa, kun kouluun mentiin ensimmäistä kertaa. Tilanne jännitti Hilkkää kovasti, mutta kun luokalla oli muitakin Karjalasta tulleita, koulu alkoi sujua mukavasti.

Syksy synkkeni, kohta ensilumi valaisi koulutietä ja mentiin kohti ensimmäistä joulua Parkanossa.

Elämä alkoi muotoutua uomiinsa. Äiti hoiti isoa lapsi-
katrasta, johon syntyi uusi tulokas, Leena, syyskuulla. Hän
jatkoj ompelutöiden tekemistä ja isä sai lyhyitä pestejä
metsä- ja maatöissä. Toimeentulo vakiintui ja kyläläiset al-
koivat tuntua tutuilta. Tulijat otettiin hyvin vastaan ja hei-
dän tilanteeseensa suhtauduttiin ymmärtäväisesti.

Joulu lähestyi. Äiti alkoi valmistella jouluruokia. Tutut
ruoat Karjalasta täyttivät pöydän. Kinkku, livekala ja rosol-
li toivat tunnetta vanhasta kodista. Joulupukkikin kävi.
Jostakin syystä se ei taaskaan uskaltanut tai ehtinyt si-
sälle.

Lahjoja oli kaikille lapsille. Hilikka sai ison pehmeän
paketin. Se oli kääritty ruskeaan paperiin. Paperi revittiin
nopeasti auki. Paketista paljastui upea räsynukke. Hilikka
ihastui siihen välittömästi. Hetken omissa oloissaan leikit-
tyään Hilikka totesi äidille.

– Katso äiti, tässä on samanlaista kangasta kuin sinun
vanhassa essussasi.

– No niinpä onkin. Se on kyllä aika yleistä kangasta.

Leikit jatkuivat myöhään ja ilta tuli. Lapset eivät olisi
millään malttaneet mennä nukkumaan. Lopulta talo rau-
hoittui. Isän ja äidin sängystä kuului hiljainen keskustelu.

– Hyvin meille käy. Oli meillä tuuri päästä näin ihanien
ihmisten luo. Huonomminkin olisi voinut käydä. – Paljon
huonommin.

Matka jatkui

Perhe asui Raittilassa noin vuoden, kunnes pieni tila
vapautui Ikaalisten puolelta ehkä kilometrin päässä Rait-
tilasta. Perheen nuorin, Esko, syntyi 1947. Ikaalisista per-
heen matka eteni myöhemmin Teiskoon ja Teiskosta Lem-
pälään, josta lapset lähtivät omille teilleen. Hilikka jatkoi
Tampereelle ja teki siellä uransa yrittäjänä. Nykyään hän
asuu evakkoperheen viimeisenä Tampereen Lielahdessa.

*Tähän tarinaan antoivat aineistoa ja muistikuvia Hil-
ka Lemmetti, Reijo ja Kirsti Myllymäki sekä Sirpa ja Veikko
Liukonen. Kiitos kaikille.*

Joulurunoja

Katri Kallio

Kotitarverunoilijan pöytälaatikoksi on muodostunut Facebook, johon on tallentunut tunnelmia elämän hetkistä. Hauskasti ne putkahtavat algoritmin syövereistä muistuttamaan, mitä menneinä vuosina on tuumaillut. Viime joulun aikaan hoksasin, että useampana vuonna jouluyön syvä rauha on saanut Kallion muorin erityisen inspiraation valtaan. Sähköiselle alustalle on kaiken hulinan ja hälinän jälkeen voinut huokaista. Senpä vuoksi näiden riimien reseptinä onkin unssi uupumusta, hehto helpotusta, siivu syviä sävyjä, mutta tärkeimpänä ainesosana sydänyön sydämellistä hyvää tahtoa lähimmäisille ja luomakunnalle.

Ihan joka vuodelle ei ole runosuoni sykkinyt - tai algoritmi ei kaikkien vuosien tuotoksia muistovirtaan jakanut viime vuonna, kun älysin ensimmäistä kertaa näitä tallettaa. Olen pitänyt pikkurunoja hetken tuokiokuvina, enkä siksi kovin kaan säästämisen arvoisina.

Kronologisesti järjestettynä nyt kuitenkin näen vuosipäivityksissä elämäni muutoksen ison perheen äidin roolista isoäitiyteen, sukupolvien ketjussa eteenpäin siirtymisen, maailmantuskan hipaisun pohdinnoissa kulutuksesta ja vähempään tyytymisestä, mutta myös tunnustuksen omasta inhimillisyydestä sekä erään joulun, kun juuri olin lukenut Antti Holman hulvattoman teoksen "Kauheimmat joululaulut".

Monet mummot kutovat rakkaimmilleen jouluksi ihania villasukkia - tämä kotikutoinen antologia on minun lämpöinen villasukkani perheelle ja nyt myös teille lukijoille.

2011

*Illan syvään hämärään,
tonttu hiipii, kääntää pään
kohti omaa koloaan, jossa lepo odottaa.
Saa kai hetkeks hellittää, talonvahti valpas tää,
rillit seinän naulaan jää,
nyt ei täydellistä nää.
Vain hämyn hellän, lempeän
ja pankon uunin lämpimän.*

2017

*Käännettynä on joulun joka kortti,
maistettuna yks ja toinen sortti,
auki heitettyinä portti tulla tulvan tunteiden -
Onko filis myönteinen?
Kuka näitä muulloin sorkkis,
övereistä seuraa morkkis
aivan ylenpalttinen.
Siis nyt takkaan tonttuovi,
riemusta vaan sykkää povi,
kun palaa turha koristus -
jo herkee rinnan puristus!
Välipäivän lepoon käyn -
jo näen arjen pyhän näyn.*

2016

*Äitien joulu viimein saapuu,
kun täynnä on massut perheen ja suvun,
kun laittaa saa tossut ja pehmoisen puvun
ja konvehtikippoon voi tehdä pesän
ja kirjasta löytää aivoilleen kesän
tai telkkua vahdata joulupuun valossa,
kun enää ei muita hiippaile talossa.*

2020

*Tonttula on yöksi hiljennyt.
Vielä valvoo muori, vaik' on väsynyt.
Kynttilään hän katsoo, mut' ei sitä nää,
Mieli pitemmälle koettaa ylettää.
Kuka olin joskus, kun ei tohinaa
maailmassa ollut ja uusi oli maa?
Vuosisata kuluu ja joulut taakse jää -
tavat perinteet ja toiveet mua pyörittää.
Vaan tyytyväiset nassut on perheen tonttujen,
puhtaissa vuoteissansa ne nukkuu hyrysten.
Askareet ja touhut jättää jäljet käsien,
piirtää pirtin päälle siunaavan sydämen*

2022

Jos toivoa saan, niin rauhaa vaan
ja tajua suhteellisuuden.
Kun tarpeensa maltilla mitoittaa,
saa maailma tilaisuuden -
että kaikille lämpöinen paikka ois
ja voitaisiin einettä taata,
olis suurempi hätä hetkeksi pois
ja sais vattansa vieressä maata.
Pikkuinen onni ja tyytyväisyys,
kun riittää vaeltajalle,
ei ole tarvetta rutistaa
toisia valtansa alle

2024

Joulut toisiaan seuraa, aika eteenpäin kulkee.
Uudet viettäjät saapuu, vanhat oven jo sulkee.
Omaa vanhempaa katson ja lapsenlasta,
on elämä vaiheissaan arvokasta.

2023

Niin oli tunnelma herkkä ja hieno,
Kynttilät loisti, helisi jazzpiano.
Kuusen latvassa kimmelsi tähti...
Ja sitten aatto vaan räjähti!
Poroja tarvittiin koko talli,
kускаamaan perille pakettiralli.
Onneks' oli syöty tuhti ateria,
et' jaksettiin kääröistä purkaa materia.
Leluihin hukkuivat lähestulkoon pilit
ja olivathan he toki olleet kiltit...
vaan eivät niin ymmärrä tavarasta,
kun eniten ilahdutti pahviloota lasta.
Mutta lakatako rakastamasta lahjoin?
Ei suostu jouluhullut, joista muori on kahjoin!

Kipinät kiittää läpi ajan ja avaruuden -
onko lähdön hetki alku kierroksen uuden?
Pientä ihmistä halaan, pidän vanhuksen kättä -
rakasta, älä jätä elämättä!

Osattiin sitä ennenkin - Pitkäkosken perkaussuunnitelma 1880-luvulta

Pentti Kallio

Otsake perustuu saamaani vanhaan, tarkkaan suunnitelmaan, jossa Parkanon Jaakkolankylässä sijaitseva Pitkäkoski suunniteltiin perattavaksi yläjuoksulla sijaitsevien järvien laskemiseksi. Tarvittiin lisää laidunmaita karjoille.

”Turun ja Porin läänin ynnä Ahvenanmaan Kuvernöörin päätös Talollisten Matti Tuomaanpoika, Jaakkolan, Matti Nikodeemuksenpoika Lehtijärven, molemmat Parkanon pitäjän Wahojärvenkylästä, sekä Taavetti Nikodeemuksenpoika Mustan Ikaalisten pitäjän Tevaniemenkylästä yhteisesti täällä tekemään kirjalliseen hakemukseen saada vesijättömaan saavuttamiseksi alentaa vedenpinnan Saaresjärven ja Supakkojärven järvessä sijaitsevina ensin mainitussa kylässä, jossa, asiassa on tapahtunut alempana mainitulla tavalla. Annettu Turussa Lääninkansliassa Huhnikuun 30 päivänä 1889”.

Sitten päätöksessä kerrataan heinäkuun 21. päivänä 1882 tapahtuneeseen hakemuksen käsittelyyn liittyvät asiat ja perusteet. Tähän liittyi muun muassa se, että hakemusta paikalla oli siviili-insinööri Emil Graffe elokuun 30. päivänä 1886 pitänyt katselmustoimituksen kokouksen, jossa syynitilaisuudessa Saaresjärven sekä Ylemmän Supakkojärven (nyk. Haavistonlammen) pintaa oli lupa laskea anottu viisi jalkaa (noin 150 cm). Alempi Supakkolampi oli sen jälkeen kuivattu pelloksi.

Syynissä oli mitattu, että Lammassahin (Ylemmän Supakkolammen ja Pitkäkosken niskassa sijainnut kalliokynnäs) virran kautta havaittiin juosseen 85 kuutiojalkaa vettä 2,1 jalan nopeudella, joka laskettiin kevättulvan aikana 3,1 jalan keskimääräisellä nopeudella nousevan 329 kuutiojalkaan. Katselmukseen oli valmistettu tarkka suunnitelma karttoineen ja mittauksineen.

Sen jälkeen päätöksessä todetaan, ettei järvien laskemisesta koidu vahinkoa alajuoksulla oleville viljelyksille eikä myllyille. Lisäksi järvien pohjista kuivaamisen kautta syntyisi 28,345 tynnyrinalaa liejumaata ja tulvan peittämät niittymaot, joiden pinta-ala on 39,657 tynnyrinalaa tulisivat viljelykelpoisiksi (tynnyrinala noin ½ ha).

Lisäksi päätöksessä todettiin, ettei hakijoilla liene varoja sen toteuttamiseen. Mutta hanketta pidetään kuitenkin hakijoille kannatettavana. Suomen Tie- ja vesiyhdistysten ylihallituksen lausunnossa todettiin, että vaikkei hakijoita voida kieltää ryhtymästä puheena olevaan laskemistyöhön toimitusinsinöörin laatiman katselmuskirjan mukaan. Ylihallitus pieneen hyötyyn ja etuun sekä suuriin kustannuksiin perustuen ei voinut suostua hakijoin pyytämään apuun (eli rahoitukseen).

Suunnittelukartasta ilmenee muun muassa miten tarkkaan vesistö oli vaaittu ja kosken pohja tutkittu. Se ilmenee Pitkäkoskesta laaditusta kartasta, kosken pituusleikkauksesta sekä poikkileikkauksista (viit. kuvat) Korkeuspisteverkoston maastamme vielä puuttuessa mittaukset perustuivat vesistökohteiden mittauksiin. Suunnitelmasta

ilmenee myös maa-lajit sekä kosken pohjassa olevat peruskallioesiintymät. Tarkkuus hämmästytti.

Tosin vesistö-jämme oli alettu suunnitella perattavaksi jo 1700-luvulla. Maanpinnan korkeusmittaukset tarkentuivat vasta 1892-1910 tehdyn ensimmäisen valtakunnallisen tarkkavaaituksen ansiosta. Saatiin korkeuspisteverkosto. Merenpinnan teoreettinen 0-korkeus Suomessa määritettiin ensikerran 1887. Lisäksi on huomattava, että Suomi siirtyi metri-järjestelmään 1886, jolloin katselmustoimituskin pidettiin. Suunnitelma on metrijärjestelmässä, mutta päätös järvien laskemisesta tehtiin vielä vanhalla jalkamitalalla.

Lammassahissa sijainnut kalliokynnys oli luvan perusteella räjäytetty, jolloin vedet hulahtivat Pitkäkoskea pitkin Yliseenlampeen lisäten järvirantojen laidun- ja peltoalaa. Luultavasti järven vedenpinta on sen seurauksena nykyisellään. Mutta 1980-luvulla oli vireillä Saari- ja Jaakkolanjärven vedenpinnan nosto entiselleen. Vaikka hanke sai rantojen omistajien kannatuksen, hanke ei edennyt siitä eteenpäin. Puuttui hankkeen vetäjä. Olisihan hankkeen onnistuminen merkinnyt uusia mahdollisuuksia rantarakentamiseen ja ollut maisemallisestikin kannatettava. Lisäksi nykyisen Haavistonlammen (käytössä talon nimen mukaisesti, mutta ei karttanimenä) vanha nimi on ollut Supakkojärvi, jota kukaan kyläläisistä ei muistanut, kun nimistöä sieltä karttaan keräsin. Nimi ei mahdu peruskarttaan. Huomattavaa on vedenlaskun seurauksena, että Saarijärvi jakautui useampaan osaan: nykyiseltä nimeltään Jaakkolanjärvi ja Saaresjärvi sekä Haavistonlampi rantaniittyineen. Saarijärvi-nimi on kattanut kaikki edelliset järvi-nimet. Mikäli 1980-luvun hanke olisi toteutunut, olisi Jaakkolankylä saanut maisemaansa komean järven arvoineen.

Yritin selvittää Ylisenlammen ja Lehtijärven välissä sijaitsevan Mäkelänkosken kaivattamisesta uuteen uomaan, mutta siihen en löytänyt tietoa. Todennäköistä on, että ylä-

Vanha kartta, jossa ylhäällä vasemmalla Jaakkolanjärvi ja Kuruntie.

vesien laskeminen aiheutti tulvan Yliseenlampeen, jonka seurauksena Mäkelänkoski jouduttiin kaivattamaan uuteen uomaan eli nykyiseen paikkaan. Nykyisten Ylisiinlamin ja Marjalammen rannoista on asia pääteltävissä. Perimätiedon mukaan kaivamisen olisi suorittanut turkkilaiset joko sotilaat tai sotavangit. Siitä kuitenkin läheisen mäen nimi Turkkilaistenmäki. Tiedon mukaan kaivajat olisivat olleet majoitettuna leirillä mäellä. Pitkäkosken rannalla 1882 syntynyt mummini Juulia Alkava o.s. Pitkänen näytti minulle, missä leiri mäellä oli sijainnut.

Todettakoon lisäksi, että Pitkäkosken rannalla sijainneen Pitkäsen mäkituvan (nyk. Sillanpää) kohdalle oli uusi asukas aikonut perustaa myllyn, mutta hanke oli jäänyt kesken. Muistona säilyi kosken rannassa olevat myllynki-

vet, joista toinen oli tuotu Pitkäsen (nyk. Sillanpään) aitan eteen. Kivien pyörittäminen olisi vaatinut jatkuvan ja paljon voimakkaamman virtauksen. Myllyistä lisäksi, että yläjuoksun Sammattijoessa on toiminut 1930-60-luvulla Sammatin Franssin tekemä pieni sähkövoimalaitos ja Sammatin mylly.

Vanhan iskelmän On vanha mylly, sammaloituneet kivet ovat sen... -tarina ei toteutunut Pitkäkoskessa.

1970-luvulla oli kerätty Jaakkolanjärven ja Saaresjärven rantojen omistajilta nimelistaa järvien pinnan palauttamiseksi alkuperäiseen korkeuteensa. Hanke kyllä sai hyväksynnän, mutta vetäjää siihen ei ollut löytynyt. Entäpä nyt EU-entistämishankkeena? Komea järvi keskellä kylää rantamökkeineen?

"Pitkäkosken rannalla sijainneen Pitkäsen mäkituvan (nyk. Sillanpää) kohdalle oli uusi asukas aikonut perustaa myllyn, mutta hanke oli jäänyt kesken. Muistona säilyi kosken rannassa olevat myllynkivet, joista toinen oli tuotu Pitkäsen (nyk. Sillanpään) aitan eteen."

Automuseolle löytyi viimein koti

Aulis Alatalo

Pitkään asemapaikkaa vaille ollut Parkanon automuseo on nyt kotona. Parkanon Seudun Mobilistit Ry osti kymmenkunta vuotta käyttämättä seisonen puhelinyhtiö IPP:n hallin Pentin teollisuusalueelta Parkanosta.

Nyt yhdistyksen jäsenet ovat järjestäneet ja siivonneet tukikohtansa komeaksi tilaksi, jossa he voivat säilyttää kunnostamiaan vanhoja ajoneuvoja, linja-autoaan ja rakentaa, korjata sekä entisöidä historiallisen arvokkaita ajopelejä.

Ihan tuosta vainko 479 neliön halli teräshyllyineen, pöytineen, kokoontumistiloineen ja varusteltuine keittiöineen tupsahti Mobilistien käsiin? No ei tosiaan. Puhelinyhtiö oli tarjonnut halliaan ja peräti 5300 neliön tonttia ostajaehtokkaille lähes 10 vuotta sitten 220 000 euron pyyntihinnalla. Eräs panimoyrittäjä ehti tarjota jo 120 000 euroa, mutta kylmä päähalli ei sopinutkaan hänen suunnitelmiinsa. Vuosi sitten mobilistijäsen Jukka Ylinen keksi, että halli saattaisi vieläkin olla myynnissä. Olihan se.

- Olimme vuosia hakenneet uutta paikkaa, kun Ilkka Kiviniemi halusi siivoamamme vanhat varastorakennuksensa

Viinikanjoen varresta takaisin käyttöönsä. Kaikki sen jälkeen tutkimamme hallit olivat joko huonoja tai meille kalliita. Kunnes tuli tietoon tämä, mobilistien puheenjohtaja Matti Vilhula hengähtää.

Vilhula myöntää, että hallin hintaa tingittiin muutama viikko tiiveissä neuvotteluissa. Yhteisymmärrys löytyi: 77 000 euroa sai allekirjoituksensa.

Mobilistit hakivat kauppaa varten EU:n Leader-tukirahaa Kankaanpään ja Porin kautta ja saavat peräti 60 prosenttia kauppahinnasta. Huolellinen paperisota kannatti, eivätkä Mobilistit jätä tikkuakaan kääntämättä, että tukisäännöstö täyttyy.

Tekijöitä kuin turkin hihasta

Vuosia kituneisiin yhdistyksen viikkokokouksiin tuli rynnäys ja tekijöitä joka suunnasta. Syytä olikin, sillä hallista oli purettava hyllystöä ajoneuvojen tieltä ja siivottava tarpeettomia kalustoja pois tieltä. Moni ajoneuvo ja välineistö siirtyivät Parkanon Vatusesta, kylmästä ja sähköttömästä

Joukko kerholaisia kävi kesällä 2025 Valkeakoskella teatterissa.

Parkanon Seudun Mobilistit Ry

Perustettu vuonna 7.4.1988, Suomen Automobiilihistoriallisen Klubin SAHK:n 21. kerho, nyt Ajo-neuvohistoriallinen Keskusliitto

Perustajina Kalevi Honkaniemi (varapj.), Pauli Haukkala, Antti Poussa, Simo Keihänen, Hannu Tyrkkö, Raimo Kaunisto, Olli Mikkilä (puheenjohtaja) ja Kari Mäensuu

Jäseniä 282, kasvussa

Museoajoneuvojen tarkastajia alkuun kaksi, Juho Kuusikko ja Kalevi Honkaniemi, nyt useampia, toiminta-alue pääosin Pohjois-Pirkanmaa ja Pohjois-Satakunta

Julkaisuna jäsenistölle Norra-lehti, päätoimittaja Juhana Saarela

Parkanoon ensimmäinen auto Metz 22 Haukiputaalta vuonna 1914 metsänhoitaja Branderille. Nyt jäsenistön vanhimmat, toimivat ja museokatsastetut ajoneuvot 1920-luvulta

Kari Alakoski on yksi täysin raatona ostetun Muulin kunnostajista.

Mobilistien puheenjohtaja Matti Vilhula (vas.), Tarja Vilhula, Sari Kuusikko ja Jukka Ylinen saattoivat jo hymyillä helpotuksesta halliurakan paremmalla puolella.

Pentti Niemi järjesti työkaluhuoneen laatikostoa, sillä kaupassa tuli mukana huomattava määrä käyttökelpoisia käsityökaluja.

Jukka Ylinen (vas.) ja Markku Vuorela ovat touhunneet Mobilistien uuden hallin kimpussa, sillä sieltä oli purettava hyllyköt ja tarpeetonta tavaraa poistoon, paljon.

peltihallista harrastekeskukseen. Samoin noin seitsemän vuotta Särkisen talon alakerrassa toiminut kerhotila siirtyi Parkanontien varresta Penttiin.

- Kaupassa tuli mobilisteille mukana muun muassa työpöytiä, pylväsporakone ja melkoinen sarja vanhoja, mutta käyttökelpoisia käsityökaluja. Sehän sopi tällaiselle ahertajajoukolle. Meitä on nyt Parkanon Mobilisteissa 282 ja koko ajan määrä kasvaa, Vilhula kertoo.

- Nyt tekemiselle on vain mielikuvitus rajana. Tontilla on rakennusoikeutta kolminkertaisesti nykyiseen verraten. Nyt tosin olemme myymässä kahta International-paloautoa pois muun kaluston tieltä. Toinen niistä on juuri mu-seokatsastettu.

Yhdistyksellä on oma linja-auto retkiä varten, vuoden

Esa Kuusikko pääsi testaamaan puheenjohtajan kiikkustuolin, hyvässä kuosissa tuntui olevan.

1974 Scania, joka tuli Järvisseudun Linjoilta Mobilisteille. Sil-le kertyy ajoa vuosittain, sillä yhdistys on ”ookaillut” muun muassa Mobiliassa Lahden seudulla, teattereissa esimerkiksi Valkeakoskella, Classic Motor Show:ssa Lahdessa ja Teuvalla sekä Uudenkaupungin autotehtaalla. Seurakunnan kumppa-nina yhdistys on vienyt väkeä kirkkopyhille. Yhdistyksen po-rukka on kiertänyt myös Eurooppaa, mikäpä muu mielessä kuin automuseot ja tehtaot. Eikä väheksyä voi yhdistyksen urakkaa Parkanon Erämessuilla: se on kuskannut kävijöitä kahdella linja-autolla pysäköintialueelta messuille ja takaisin. Samoin Kolmostien Konepäivät vuosittain ovat keränneet harrastajia ja yleisöä yhteen.

Yhdistyksen lehti Norra on tullut 24 kertaa. Sitä teki pa-rikymmentä ensimmäistä vuotta Parkanon Mobilistien pe-rustajajäsen Kalevi Honkaniemi. Nyt Juhana Saarela kokoaa Norraa.

Ainoat Muulit yhdistyksellä

Parkanolaisilla autoharrastajilla on omissa ja yhdistyksen ti-loissa autokaunottaria vuosisadan alusta asti, mutta Mekek-sen Parkanon tehtaon ”Muuleja” on tasan kolme koko maa-ilmassa. Kaikki muut valmistetut ovat menneet sulattoon. Niistä kaksi on Mobilistien yhdistyksellä.

Perustajajäsen ja Mobilistien ensimmäiseen hallitukseen kuulunut Pauli Haukkala myi virheettömäksi kunnostaman-sa, vihreän härvelin yhdistykselle hiljattain. Se oli säästynyt romutukselta, kun silloinen tehtaanojohtaja Jouko Vilkona oli ostanut Muulin numero kahdeksan ja muokannut siitä heru-kanpoimintakoneen Ikaalisten kotitalalleen. Haukkala sai os-tettua sen ja palautti Muulinsa alkuperäiseen asuunsa.

Toinen löytyi täysin raatona Mäntyharjulta, mobilisti Timo Volaselta: yhdistys osti senkin.

Siitä alkoi tavaton monen miehen urakka, sillä se toinen, numeroimaton Muuli – mitä siitä oli jäljellä - oli hajotetta-va ensin täysin osiin. Esimerkiksi moottorissa laakeripesä oli murtunut kolmesta kohtaa, ja laakerihaulit olivat palasina pitkin vaihteistoa. Kunnostajien onneksi Haukkala oli pelas-tanut sulatolta vaihteiston ja monia muitakin osia varastoon-sa.

Kolmas romuaihio on edelleen Länsi-Aureessa, esisarjan numero viisi Markus Lamminmäen omistamana.

Ajoneuvona puolustusvoimien käyttöön tarkoitettu Muuli on täysin kelvoton, mutta pala Parkanon historiaa säilyi sit-tenkin.

Niinpä kerhon uusi halli sai nimekseen MuuliSuuli. Jä-senistön äänestyksessä nimi sai yksinään yhtä paljon ääniä kuin kaikki muut ehdotelmat yhteensä.

Muuli lähes valmiina.

Kalevi Honkaniemen kuorma-auto Fargo asfalttiajossa Män-tässä kesällä 1964.

Samanmallinen kuorma-auto oli Honkaniemellä myös 1969 hakeajossa Kristiinankaupungin satamassa.

Kalevi Honkaniemi ja T-Ford vm. 1925.

Kalevi Honkaniemi

täyttää 4.12. 87 vuotta.

Syntyi 1938 Kristiinankaupungissa Kuorma-autoyrittäjä, työteknikoksi opiskel-tuaan Uudenkaupungin Saab-Valmetin auto-tehtaon työntutkijaksi 1970, Rauma-Repolan Parkanon konepajalle 1973, jossa viimeiset 20 vuotta tarjouslaskija, kaivosmetallurgian siir-ryttyä Kumeralle lähti mukana töihin Tampe-reelle, josta eläkkeelle

Kalevi Honkaniemi Mobilistien alkuvoima

Aulis Alatalo

On sanailijoita ja toimijoita. Parkanon Mobilistien perustajajäsen Kalevi Honkaniemi on jälkimmäisiä. Hän puhuu vain, kun on asiaa. Silloinkaan tekeillä oleva työ ei pysähdy.

Hän avasi suunsa 7. huhtikuuta 1988 Parkanon valtuustosalissa, saavuttuaan paikalle paikallislehden ilmoituksen perusteella. Hän esitti, että Arvo Poussan idea vanhojen autojen museotilasta Parkanoon on hyvä. Mutta, Parkanon harrastajien pitää perustaa heti yhdistys, joka täytyy liittää valtakunnalliseen SAHK:hon eli Suomen Automobiilihistorialliseen Klubiin. Niin kävi, noin 30 muun harrastajan ta-puttaessa.

Joka Parkanossa keksii idean, joutuu hommiin: Kalevista tuli yhdistyksen varapuheenjohtaja. Eikä ihme, sillä aika monet tiesivät jotakin hänen historiastaan. Kalevi oli nuorena veivannut vuosia kuorma-auto Fargon rattia Kristiinankaupungista pitkin Suomea, kasvanut autoteknikkona työntutkijaksi Saab-Valmetin Uudenkaupungin autotehtaalla ja saapunut Mekeksen/Rauma-Repolan Parkanon tehtaalle muun muassa tarjouslaskijaksi vuonna 1973.

Yhdistystä perustettaessa Kalevillä oli menossa oma urakka: vuoden 1925 T-Fordista piti tehdä hääauto ensimmäiselle tyttärelle, kasasta ruostuneita, isoisältä jääneitä osia vuodelta 1924. Hänen silmiinsä oli osunut ilmoitus, jossa saman intohimon polttama Seppo Haapalainen Seinäjoella oli saanut keräiltyä huomattavan kokoelman T-Fordia. Eniten parkanolaista houkuttelivat valmiit korin osat, niitä kun ei saa oikein mistään. Kalevi osti kasan lännen ihmettä arvaamatta, mikä työmaa siitä tuli.

Kalevin vaimo siunaili päätään pyöritellen, mutta työkaveri Antero Nieminen tokaisi vain: - museoautoilijalla pitää olla kollikissan sisu.

- Terhille häihin en ehtinyt saada sitä ajokuntoon, sen rakentamiseen yksin tallissani ja osien metsästykseseen meni lähes 10 vuotta. Huomattavasti helpompaa oli tehdä hänelle Austin Mini Clubman vuodelta 1971, sen ehti koota aihios-
ta ja alkuperäisistä osista. T-Fordin sain tehtyä vasta vuonna 1993. Se toimi seuraavana vuonna toisen tyttäreni Virpin hääautona, Kalevi muistelee.

- Onhan tässä ollut monta. Muun muassa Haukkalan Paulin kanssa tuli kunnostettavaksi kuorma-auto Sis, Porin lentokentän entinen paloauto. Vain 5 000 kilometriä ajettu, vuoden -54 laite oli jätetty kymmeniksi vuosiksi metsän reunaan. Haukkala ja Antti Poussa tekivät alustan ja minä hytin autotallissani. Korin puukehikkoa piti paljon uusia, samoin tuulilasin puinen kehikko, katon ja seinien vaneriverhous sekä korin alaosan peltejä. Auto on yhä ajokunnossa, Uudesakaupungissa.

Huimimpia Honkaniemen entisöintejä on vuoden 1964 Fargo Kew D 407 LT, jonka hän sai napattua keltaisesta pörsistä. Malliltaan neljäs, seitsemän tonnin Fargo makasi puun alla romuna Vesilahden Rämsöössä. Laitehan on Chryslerin tehtaan Dodgen sisarmalli, jota USA toi Eurooppaan maski ja merkki vaihdettuna. Fargo Kew oli pääosin valmistettu

Chryslerin kuorma-autotehtaalla Lontoon lähellä.

Honkaniemi teki nuoruutensa työjuhdan kaltaista ajokkia seitsemän vuotta, harrastuksessaan ehkä kovimman urakan. Sitten helsinkiläinen kuljetusliikkeen vetäjä Robert Holmberg pyörähti kylään koko perheensä kanssa, kuultuaan Suomen viimeisen, toimivan Fargon rakentajasta. Hän esitti toivomuksen:

- Jos joskus myyt tämän auton, soita minulle ensin. Isäni haki minut ja äitini synnytyslaitokselta tällaisella Fargolla.

Nyt Fargo on veteraanikuorma-autoseura Vetkun helmi, täydellisesti varusteltuna ja huollettuna. Ja aina Vetkun ajoissa mukana. Sen hinnasta ei edes keskusteltu.

Kuusikon Juho ja Kalevi pohtivat, että valmistuneiden museoajoneuvojen katsastus tieliikenteeseen kelpoisiksi oli työlästä. Kaksikko päätti, että kerholla pitää olla omat tarkastajat: he hakeutuivat itse koulutukseen ja olivat kohta virallisia museoajoneuvotarkastajia. Sehän lisäsi heti kerhon toimintaa ja toimialuetta, sillä tieto kiiri harrastajapiireissä Pirkanmaalla ja Satakunnassa.

Honkaniemen syynin läpi ehti mennä yli 800 museoajoneuvoa, niistä 776 hyväksytyinä. Hän päätti luopua tästä urakoinnista viisi vuotta sitten, saatuaan kerhoon muitakin tarkastajia. Honkaniemen kotona tuli tuolloin tiukkoja aikoja, hän jäi lopulta leskeksi neljä vuotta sitten.

Honkaniemen ideasta syntyi myös yhdistyksen oma lehti Norra, jota hän itse kokosi ja kirjoitti yli 20 vuotta. Viimeksi tuli 24. vuosikertajulkaisu, uuden päätoimittajan käsissä. Norra on koonnut huomattavan määrän paikallishistoriaa, tarinoita retkistä, messuista ja ajoneuvoista sekä henkilökuvia.

Aivan oma lukunsa on Parkanon toinen Muuli, jonka kunnostukseen ja rakentamiseen uudelleen eivät Kalevin-kaan rahkeet olisi enää riittäneet. Siihen urakkaan tarvittiin viiden kerholaisen pää ja kädet ja jokseenkin verta, hikeä ja vaikka mitä.

Kovia poikia nämä Mobilistit.

Suomen harvinaisuus, vuoden 1964 Fargo.

Parkanolle hyvää markkinointia television sääkuvissa

Maarit Lehto-Alatalo

Parkanolaiset Marja-Liisa Ala-Salomäki ja Soili Jalava valokuvaavat Ylen ja MTV3:n sääkuviin kotikaupungistaan otoksia, jotka ovat parasta mahdollista markkinointia. Kuvia Parkanosta nähdään televisiossa vähintäänkin viikoittain, mutta parhaassa tapauksessa useita joka päivä.

Arjessa valokuvauksen harrastajilla on usein samoja kohteita, kuten Juhlapuisto. Ainakin kerran Ala-Salomäen ja Jalavan ottamat kuvat kyseisen puiston keltaisena hehkuneista vaahteran lehdistä näytettiin sääkuvissa peräkkäin. Kuvakulmat olivat kuitenkin kuvissa erilaiset.

Marja-Liisa Ala-Salomäen kuvia on näytetty viimeisen vuoden aikana television sääkuvissa reippaasti yli sata ja videoitaakin useita kymmeniä, eli kyse on mittavasta määrästä.

Kuvaajan innostus otoksiensa lähettämiseen syntyi viime vuonna naapuripitäjässä kuvatusta maisemasta. Heinäkuussa Jalasjärvellä otetussa valokuvassa oleva puu ja taustan sävy maailma vievät katsojan enemmänkin savannille kuin etelä-pohjalaiselle pellolle.

- Otin kuvan aamuauringon noustessa ja ilmassa oli hie-
man sumuakin, niin kuva näytti kuin olisi otettu savannilta. Se näytettiin heti sääkuvissa ja valittiin heinäkuun kymmenen parhaimman katsojien sääkuvien joukkoon MTV3:lla.

Marja-Liisa Ala-Salomäki kuvaa pääasiassa kotikaupunkiaan. Itse asiassa usein varsin pientä osaa siitä, sillä hän nappaa hetkiä kännykkäänsä pitkälti työmatkoillaan. Hän kulkee parin kilometrin taipaleen aina jalan, ja kesäisin myös polkupyörällä.

- Menen töihin kello 7:ksi. Menomatkalla otan usein kuvia, jolloin ne ehtivät sopivasti tuoreeltaan aamun uutislähetyskiin. Voin kuvata myös iltapäivällä töistä lähtiessäni. Minusta on mukava kuulla mitä meteorologit juttelivat kuvista, Marja-Liisa Ala-Salomäki kertoo.

Vuonna 1982 Parkanoon muuttanut Ala-Salomäki on ollut 43 vuotta samassa työpaikassa. Hän on ainut ”uuden kaupungintalon” työntekijä, joka on ollut rakennuksessa sen valmistumisesta alkaen.

- Työni on pääsääntöisesti istumatyötä ja tuijotan näyttöpäätettä suurimman osan työpäivästäni. Vä-
lillä työni on hyvin haasteellista ja on tärkeää että asiat pysyvät hyvin hallinnassa.

Ala-Salomäki on todennut, että hänelle paras rentoutumiskeino on päästä ulos luontoon kävelemään, pyöräilemään tai autoajelulle.

- Minulla on ollut jo vuosikymmenet aina kamera tai kännykkä taskussa siltä varalta, että näen

luonnossa jotain ihmeellistä tai kaunista.

Parkanon taajama on paikoittain hyvin kaunista aluetta järvineen, jokineen ja koskineen.

Joka päivä samat maisemat saavat eri sävyn säästä riip-
puen. Aurinko, pakkanen ja sumu saa maiseman näyttämään ihan erilaiselta kuin tavallisena harmaana päivänä.

- Olen harrastusmielessä kuvannut maisemia lähes päivittäin työmatkalla tai lenkillä ja jakanut niitä lähinnä Facebookissa ja Instagramissa. Minulla ei ole suuria määriä seuraajia, joten kovin suuresta yleisöstä ei ole kysymys.

Ala-Salomäki sanoo, että sääkuviin otosten lähettäminen on innostavaa, kun niitä näytetään viikoittain ja jopa päivittäin.

- Samalla paikkakunta on saanut näkyvyyttä. Oman harrastukseni kautta myös jälkipolvi on innostunut lähettämään sääkuvia.

Ala-Salomäki ei ole koskaan omistanut järjestelmäkameraa. Kännykän lisäksi hänellä on taskupokkari, jota kuitenkin harvoin tulee käytettyä.

Harrastuksensa myötä Ala-Salomäki on oppinut seuraamaan esimerkiksi pilvien muotoa ja väritystä. Kasvitkin tulee huomattua paremmin teiden pientareilta ja metsästä.

- Kuvissa merkitsee paljon kuvakulmat ja esimerkiksi järvimaisemissa edessä olevat puiden oksat tai muu kasvilisuus tuo lisäväriä maisemiin.

Luontokuvauksen harrastaja ikuistaa luontoa monipuolisesti. Kuuta hän on kuvannut vuosien ajan ja myös auringonnousut ja -laskut ovat hänen suosikkikuvaukohteitaan.

Kännykkä on mahdollistanut myös revontulien kuvaamisen, koska värit taltioituvat lähes paremmin kuin mitä oma silmä pystyy paljastamaan. Valokuvaus on mi-

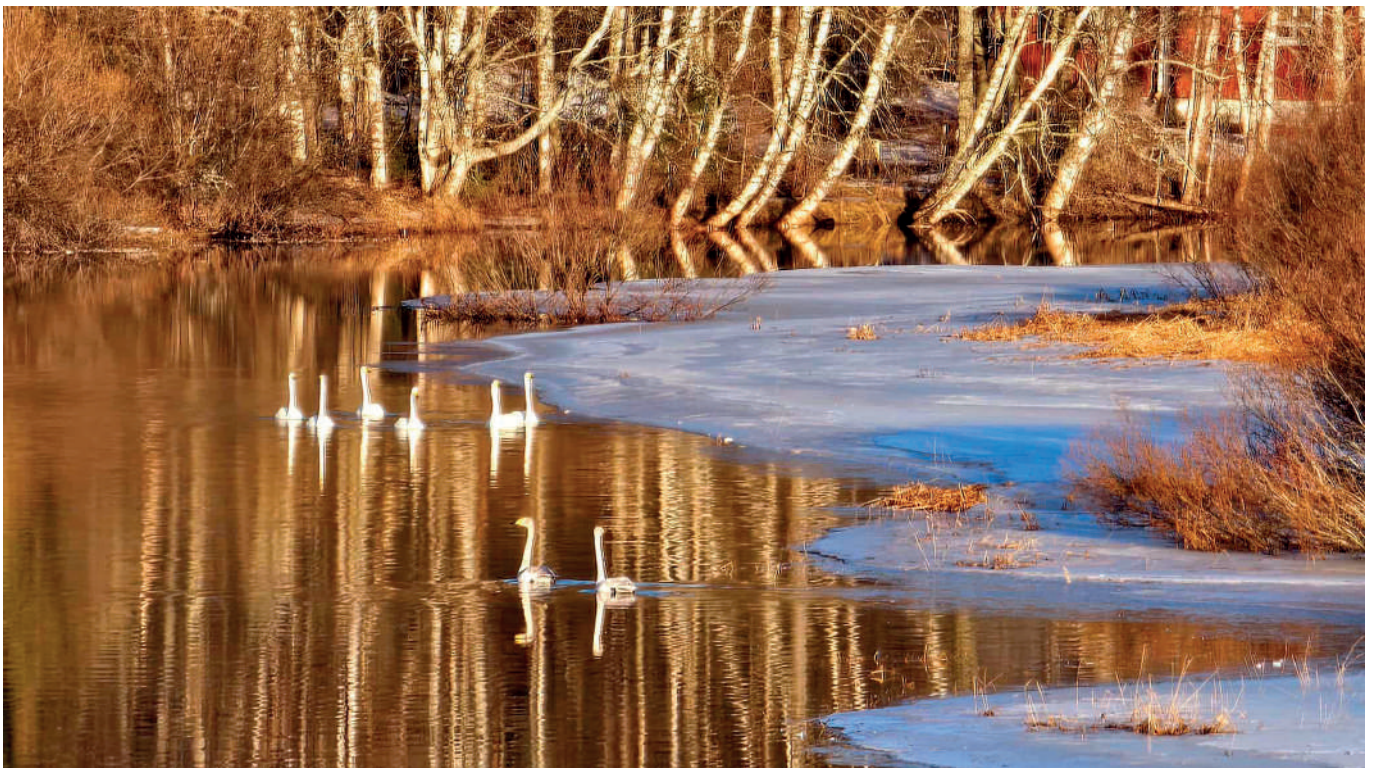

Marja-Liisa Ala-Salomäki

Soili Jalava

Marja-Liisa Ala-Salomäen valokuvia

nulle rakas ja tärkeä harrastus. Se on auttanut minua tuntemaan luontoa paremmin ja ymmärtämään sen kauneuden.

Ala-Salomäen tapaan vuosikymmenien kokemus valokuvaamisesta on myös Soili Jalavalla. Molempien lasten kouluaikojen tilaisuudet ja muut tärkeät tilaisuudet on ikuistettu.

Soili Jalava kuvaa pääosin kännykällä. Pelkästään matkapuhelimessaan hänellä on vähän yli 40 000 valokuvaa. Näihin lukeutuvat kotimaan automatkoilla otetut matkakuvat, joilta tilanteen mukaan voi yhdestäkin kohteesta kertyä kymmeniä otoksia. Valokuvia Jalava tallentaa omiin kansioihinsa aiheiden mukaan. Yksi kokonaisuus on Nuo-

Soili Jalavan valokuvia

rekkauden miesten kuoron konserttien ikuistaminen. Soili Jalavan puoliso Reijo Jalava laulaa kuorossa, ja hänen vaimonsa on poppoon hovikuvaaja.

Viime vuonna Jalava voitti paikallislehti Ylä-Satakunnan kesäkuvakilpailun aiheella selfie. Voittajan valitsi kirjailija Sami Hilvo.

Luontoa Soili Jalava kuvaa eri vuorokauden ja vuoden aikoina. Syksyllä ruska, talvella kirpakat pakkasaamut ja tykkilumiset puiden oksat, keväällä luonnon puhkeaminen kohti suvea ja kesällä heleitä kukkaloistoja ja rantamaisemia. Hän kuvaa sekä kokonaisuuksia että yksityiskohtia.

Onnistuneita ikuistuksia on kertynyt myös yöaikaan niin kuusta kuin revontulistakin. Omassa kotikaupungissaan hän on bongannut revontulet tänä vuonna yli 30 kertaa. Ensimmäiset hän kuvasi heti vuoden alussa 1. tammi-kuuta.

Jalava julkaisee osan valokuvista Facebookissa. Tänä syksynä hän on julkaissut paljon juurikin revontulia, myös videoina. Samalla hän kertoo havaintojaan, kuten sen, että kevätkauden viimeiset revontulet näkyivät vappuna 1. toukokuuta. Hänellä ensimmäiset havainnot loppukesällä tai vaan tulista olivat 9. elokuuta. Tuolloin otettu kuva esitettiin myös MTV3:n sääkuvuissa.

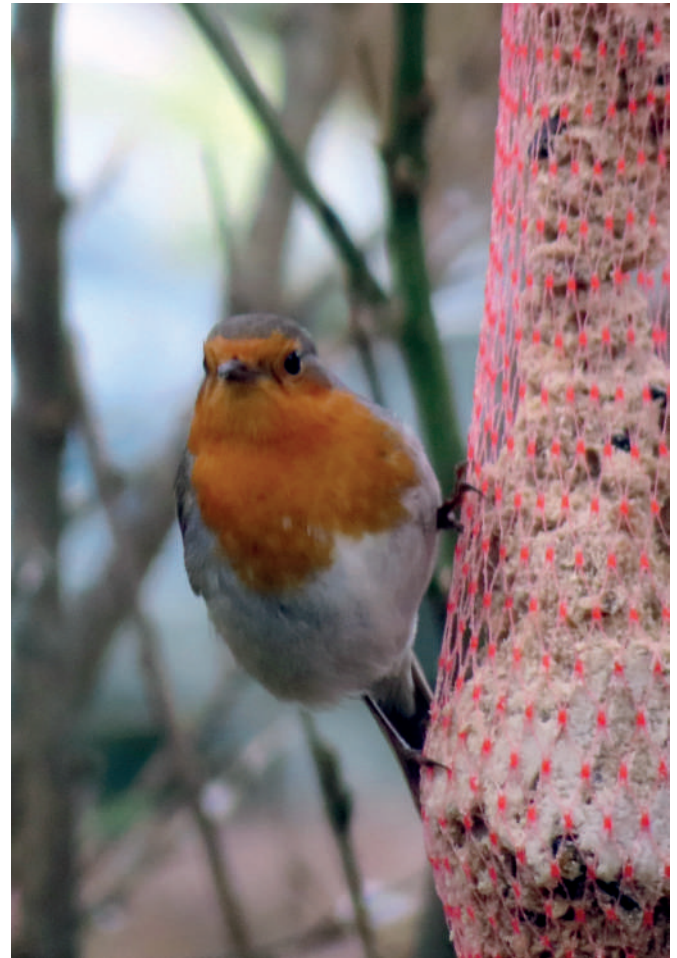
- Paljaalla silmällä revontulia ei välttämättä meinaa huomata. Kuvista värit erottuvat paremmin, Soili Jalava toteaa.

Mykistäviä revontulia

Soili Jalava lähettää nykyisin valokuviaan harvakseltaan sääkuviksi. Hän laittaa kuvat yleensä MTV3:lle.

MTV Sää julkaisi lokakuussa Jalavan komean revontulivideon. Otsikolla "Mykistäviä revontulia!" esiteltiin lukijoiden parhaita otoksia. Jalavan revontulia on nähty tänä syksynä myös iltaapäivälehdissä.

Tänä vuonna Jalava pääsi kuvaamaan myös osittaisen

kuunpimennyksen, joka onneksi näkyi osittain pilvien seasta.

Taivaan nähdyistä ilmiöistä Jalava sai ikuistettua hienot otokset myös Elon Muskin Starlink-satelliiteista viime joulukuussa. Valoketju näkyy hienosti pimeällä taivaalla.

*Kiitos kaikille
Parkanon ja Kihniön Kotisentulehden 2025
tekemistä tukeneille!*

Metsänomistajat
KIHNIÖ-PARKANO

Keskuskatu 5, 39700 Parkano
www.mhy.fi/kihnioparkano

*Hyvää Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta 2026*

SASKY

Sasky Petäjä-opisto
Keskuskatu 1
39700 Parkano
puh. 044 045 5511

Kolmostien Terveys
Pihlajalinna

Rauhallista Joulua & Onnekasta Uutta Vuotta 2026

Ylä-Satakunta

Parkanon, Karvian ja Kihniön paikallislehti

viestituli
MARKKINOINTIPALVELU

PIHVILIHAA

suoraan tuottajalta

Ylirunsas Oy

Frans Runsas 040 096 2866

TILITOIMISTO, JOSSA YHDISTYY KIRJANPITO- JA LAKIOSAAMINEN

- KIRJANPITO
- PALKANLASKENTA
- LAKIPALVELUT
- TALOUSNEUVONTA
- YRITYSKAUPAT
- YRITYKSEN
PERUSTAMINEN

LAKITILITOIMISTO

WWW.LAKITILITOIMISTO.FI

TAMMELAMI

toimisto- ja keittiökalusteet

tammelami.fi

MÄNTYPIRTTI

P. 040 822 8237

Parkanontie 2, 39700 Parkano

www.mantypirtti.fi

Parkanontie 53

39700 Parkano

P. 040 662 0257

www.silverhyena.com

www.facebook.com/silverhyena

mm.

**ISKIAS - NOIDANNUOLI -
HERMOPINNE -
OLKAPÄÄKIVUT - POLVIKIVUT -
PÄÄNSÄRYT YMS.**

varaa aikasi

www.vello.fi/hierontaklasu

tai soita 044 2734 123

Koulutettu hieroja ja jäsenkorjaaja, mt-erikoistunut hieroja

KLAUS MYLLYMÄKI

www.kehohuoltamo.fi 044 2734 123

**Metallialan alihankintapalvelut
Hitsausinsinööripalvelut**

Mäkiviinikankatu 30, 39700 PARKANO

Heikki Saarela 0500 636 190

saarelanmetalli@ippnet.fi

Samuli Saarela 050 582 1689

samuli.saarela@conexpertos.fi

**LAITEVALMISTAJAN
LUOTTOKUMPPANI**

XO METAL OY
www.xometal.fi

Tiina Sahinoja-Härkönen
Parkanontie 47 A, 39700 Parkano
040 140 2383 luxx.fi

**HIUS
TUPA**
Parturi - kampaamo
Hybridikampaamo
Ekokampaamo
Katja Rajamäki-Törmä
050 441 0694
Kirkkokatu 5, Parkano
hiustupa.fi

*Opastetut luonto- ja kotiseuturetket
Kintukan luonto- ja virkistyspalvelut*

Kintukka 050 391 2010
www.kintukka.fi

TAKSIPALVELU ERKKI KALLIO

Taksi • Tilataksi Kelataksi

inva- ja parikuljetukset

040 480 1589

info@taksipalvelukallio.fi
www. taksipalvelukallio.fi

*Supersteel Oy toivottaa kaikille lukijoille
Rauhallista Joulua ja Menestystä vuodelle 2026!*

Supersteel
works

KLAPIPAROONI

Jyri Kujala
puh. 040-7177896
www.klapiparooni.fi

Veikon Kone
PARKANO

Koulutettu trimmaaja

Camilla Tuovinen
Trimmauspalvelu Katiini
Vaasantie 1541, Parkano
Puh. 040 755 0287

- turkin leikkausta ja trimmausta
- turkin selvitystä • harjausta
- kylpyä • kynsien leikkuuta
- silmien/korvien putsausta
- anaalien tyhjennystä

www.katiini.fi

HINAUSPALVELU
P. SYVÄNEN
PARKANO

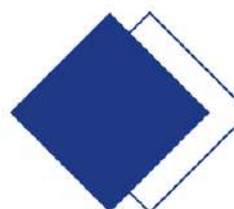
VUODESTA 1969

KULJETUSTOIMINTAA

0400 232 270

HEITTOLAN
MONITOIMI OY Päivystys 24 h

TALOSUUNNITTELU
P. VIITASALO

www.talosuunnitteluviitasalo.fi

PARKANONTIE 84 39700 PARKANO Y-TUNNUS 0600565-4

Puh 03 448 1373 GSM 040 540 8582, 050 592 7595

Ikikukka
HAUTAUSPALVELU OJALAINEN

PAIKKAKUNNAN VANHIN

P. 0400 420 005

040 197 0530

Laadukkaat valmisbetonit
PARKANON BETONI

39660 Lapinneva

- Tarkastettu laadunvarmistus
- Betonipumppaukset, myös la

Kysy lisää:

050 523 9475

Sinunpaikan
HAMMASLÄÄKÄRIT OY

Toivottaa Raukaisaa Joulunaikaa

www.fennosteel.com

Parkanon Listatehdas Oy

Teollisuustie 11 , 39700 Parkano
etunimi.sukunimi@parkanonlista.fi
www.parkanonlista.fi

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
www.syvilla.fi

Chez S'Elina
toivottaa

Rauhallista Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta 2026!

Elina Seilo
elina@seilo.fi

Keskuskatu 9 Parkano
Puh. 0400 783 137

www.chelina.fi

Aidosti parkanolainen ruokakauppa!

K Supermarket
PARKANO

Rauhallista Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta!

IKITAITO OY

**PARKANON
AUTOK** **ULU**
Roihanraitti 2
050 548 2333

- VARAOSAT
- HUOLTO

AUTOMYYNTI R. LAIHONEN OY

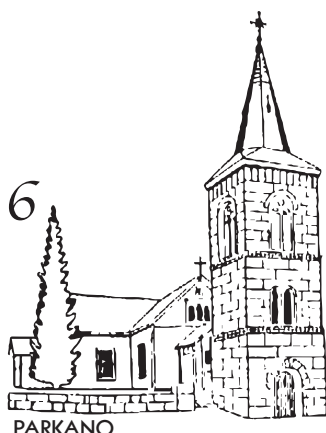
Teollisuustie 29
39700 Parkano puh. (03) 448 1377

**KUUSISAAREN
KAIVIN OY**
044 200 5522

*Jouluihoa
ja siunausta
vuodelle 2026*

*Parkanon
seurakunta*

Rauhallista joulua ja
hyvää uutta vuotta 2026!

Oli vuosi ollut millainen vain, se päättyy aina joulun.
Joulunaika tuo meidät yhteen. Pidetään toisemme
mielessä ja sydämessä – olimme sitten lähellä tai
kaukana.

Meillä on jotain yhteistä.

OP Satapirkka

Tietokonemyynti ja Huolto
TOPSHOP

Parkanontie 41, PARKANO
p. 040 545 7113

**Parkanon
PUUPISTE**

0400 621 625

0400 737 344

Raijanholvi

RL Rakkaudesta
Luontoon

Avoinna Ti-Pe 10-15.00

Lounas, kahvila

Juhlapalvelut, yksityistilaisuudet

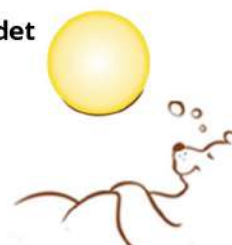
RL tuotteet

www.raijanholvi.fi

raijanholvi@raijanholvi.fi

+358 40 7270 365

Parkanontie 53, 39700 Parkano

LVI-TALO KANNOSTO

Jalasjärvi • Parkano

Hanakat
ASIAANTUNTIJALIIKE

Paroonin OSA

- varaosat • 4-pyöräsuunnaukset
- pakokaasumittaukset (bensa, diesel, OBD)
- määräaikaishuollot • vikakoodit

Puh. 03 448 8100

Teollisuustie 20, Parkano • ma-pe 8-17
la vain sesonkiaikoina

EUROMASTER

RENGASPAROONI Puh. 03 448 2149

- renkaat, vanteet • asennukset
- moottoripyörien, moottorikelkkojen ja mönkijöiden varaosat

FIN-, EUR- JA KERTAKÄYTTÖLAVAT SEKÄ LAVAKAULUKSET

PARLAVA OY

Kankarintie 35-19, 39750 Kuivasjärvi

P. 020 730 9320 • www.parlava.fi

J&J SPORTS

Parkanontie 64, Parkano | 050 410 2494

Ma-Pe 9-17 | La 10-15

**Joka kodin edullinen
ostospysäkki!**

KANKAANPÄÄ • PARKANO

PARKANON APTEEKKI

Keskuskatu 7

03 448 2022

PIHVILIHAA

Talosen tila

Parkano

0400 627 975 / Marianne

0400 335 889 / Arto

SORVAAMO E. AALTO

TARVIKEMYYNTI

- LAAKERIT
- HYDRAULIIKKA
- VOITELUAINEEET

kiilahihnat - rullaketjut - nivelakselit
voimansiirtotuotteet - akut - ruuvit

P. 0400 620 765

eero.aalto2@gmail.com

Eira's Shop

OSTO- JA MYYNTILIIKE

- LAHJATAVARAT
- TALOUSTAVARAT
- TYÖASUT

Varta paristot - työkalineet
talous- ja wc-paperit - koristeet

PESULA

Pesemme miltei kaikkea!

Varmasti EMME PESE NAHKAA

KAHVIO

Puh. 040 538 1339

Parkanontie 90, Parkano

SIROLA CENTER Ky

Kihniöntie 20, 39820 KIHNIÖ

03-4484 493 / 0400 790769

Seuraa meitä Facebookissa!

PRO KIHNIÖ

Hitsauskulma Oy

Parkano

*Hyvää joulua
toivottaa*

**Asserin Konetyö Oy:n
väki**

Tervetuloa Jouluisille ostoksille

KMarket
MAURINTORI

Kihniöntie 12 39820 Kihniö puh. 03 4484232

sari.likolammi@k-market.com

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNEA VUODELLE 2026

N **NERKÖÖN**
HÖYLÄÄMÖ

www.kujalantila.com

- **KONEURAKOINTI**
- kaivinkonetyöt - jätevesijärjestelmät
- **LEMMIKKIHOITOLA**
- **KOIRIEN PUUHAMAA**
- yksityinen koirapuisto

Esko Yli-Kujala 040 544 4720
Minna Yli-Kujala 040 526 5328

KIHNIÖN SEURAKUNTA

*Rauhallista Vapahtajan syntymäjuhlaa ja
siunattua uutta vuotta*

Konepalvelu Haveri Oy

0500-664 955

0400-664 955

Rauhallista Vapahtajan syntymäjuhlaa
ja siunattua tulevaa vuotta!

KIHNIÖN VAPAASEURAKUNTA
www.kihnionvapaaseurakunta.net

OP Ylä-Pirkanmaa

JOULURAUHAA

JA

SIUNATTUA UUTTA VUOTTA 2026

KIHNIÖN HELLUNTAISEURAKUNTA

Parkanon Kukka ja Hautaustoimisto

045 152 0854

Keskuskatu 8, Parkano

parkanonkukka.com

parkanonkukka.ekukka.fi

parkanonkukka@gmail.com

**Laadukkaat kotimaiset
puutarhakeinut ja
-kalusteet**

valmistajalta
Kärkikulmantie 55/5
Linnankylä
Puh. 0400 137 720

www.karkipuu.fi

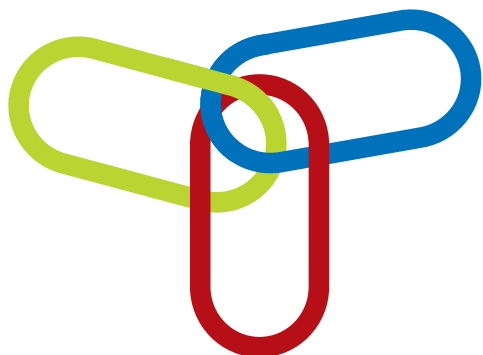
Rauhallista
joulunaikaa &
Kiitos kuluneesta
vuodesta!

**KIHNIÖN
APTEEKKI**

Ma-pe 9-17

(03) 448 4214
www.kihnionapteekki.fi

**TAMPEREEN
KONEPAJAT**

Kankarin Kaluste Oy · Kankarintie 641
39820 Kihniö
Puh. 03 440 170 · Fax. 03 440 1720
kankari@kankari.fi · www.kankari.fi

Parkano-Seuran lahjavihjeet

Parkanon ja Kihniön Kotiseutulehti Joulu 2025

KIRJAT:

Parkanolaisia arjen ahertajia

Parkanon Parooni

Semmosta se oli ennen

- Parkanolaisia elämäntarinoita

MUUT TUOTTEET:

Parkanon seurakunnan

kirkonkellojen sanomaa -CD

Sanontakilpailun voittoteksti T-paitoja

15 €

Kotiseutulehti myynnissä Parkanon Kukka ja Hautaustoimisto, Ikikukka Hautauspalvelu Ojalainen, Torikirppu, Parkanopirtti, Parkanon apteekki, Parkanon kirjasto, Käsityömarkkinat sekä netistä Parkanoseura.fi

parkanoseura.fi

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2025
toivottavat myös seuraavat lehtemme tukijat

Tmi T.J. PUSA
Saarijärventie 11
39820 Kihniö
040 546 2490

Hiusstudio Qtar
Jenni Laine
Kiviholmantie 4 as 7
39280 KIHNIÖ
045 260 5818

Kihniön 4H- yhdistys
040 507 2064
kihnio@4h.fi
www.kihnio.4h.fi

Jytilän vuokramökit
Kivinevantie 141
39820 Kihniö
050 589 1389

10 euroa